

**AVH505 Avhandling Erfaringsbasert master
i RLE/Religion og etikk**

Hvorfor etnisk norske kvinner konverterer til Islam.

Rikke Danielsen

12.01.2016

Forord

Jeg begynte på Menighetsfakultet for å ta en årsenhet i Rle. Første året gikk ikke så bra, det var tungt å komme i gang med studiene igjen. Etter første året fikk jeg et opphold på et år pga. graviditet. Men så begynte jeg igjen og da var det mye morsomt å studere. Jeg fikk mange venner og vi hjalp hverandre gjennom jobb, med studiet og ikke minst med familiebelastningen. Da vi nærmet oss slutten, hadde jeg hele tiden sagt at hvis jeg noen gang skal skrive en masteroppgave må det bli enten om bibelen eller islam. Slik kom ideen om kvinner som konverterer til islam. Jeg søkte på masterstudiet og kom inn. De to første årene gikk greit og jeg merket at jeg ble bedre og bedre til å skrive oppgaver. Hele tiden lå masteroppgaven i bakhodet og etter hvert begynte den å ta mer form.

Jeg vil spesielt takke min mann og mine barn som har holdt ut med en kone/mor som har studert i 6 år.

Takk til min veileder Lars Laird Iversen for god hjelp gjennom prosessen.

Takk til min gode venninne Kikki som har vært en god støtte.

Takk til Bente min gode studievenninne og takk til Ann Midttun for veiledning gjennom tiden på MF.

Rikke

Innhold

Forord	2
1.0 Innledning	4
2.0 Problemstilling	5
2.1 Historikk/ Bakgrunn til muslimer i Norge	5
3.2 Relevante kilder	10
Religionspsykologi	11
3.3 Hvordan jeg har valgt å bruke den kvalitative metoden	11
3.4 Etske teoretiske betraktninger	15
4.0 Metode	17
4.1 Historikk/ Bakgrunn	17
Det kvalitative forskningsintervju	17
4.2 Relevante kilder	18
4.3 Teori i analysedelen.	19
4.4 Praktisk anvendt metode, med vekt på de syv intervjufasene	19
Planleggingen	19
Intervjuet	20
Transkripsjon	21
I analysen	22
Sentrale definisjoner	22
Verifikasjon	23
Rapportering	23
4.5 Betraktninger om person- og kildevern	24
5.0 Empiri	24
5.1 Vurderinger frem til endelig intervjuguide og den praktiske gjennomføring av intervjuene	25
5.2 Oppsummering av intervjuene	25
5.3 Intervjuobjektene livshistorier, en oppsummering	27
Sara	27
Nora	28
Berit	29
Ruth	31
6.0 Analysen	32
Familien og oppveksten	32
Konverteringen	38
Tanker om fremtiden	47
Forholdet til familien før konvertering og slik det er i dag	50
7.0 Avslutning	51
8.0 Etterord	52
9.0 Referanseliste	54
Vedlegg	56
Bakgrunn og formål	60
Hva innebærer deltakelse i studien?	60
Det vil være et personlig intervju.	60
Det vil bli brukt lydopptak og notater tatt under intervjuet.	60

1.0 Innledning

Tanken bak denne oppgaven var å få svar på hvorfor kvinner med tradisjonell norsk bakgrunn konverterer til Islam. Håpet mitt var å kunne gi noen svar på hva som kjennetegner enkelte av disse kvinnenes livssituasjon før og etter konverteringen. Jeg håpet å kunne påvise noen fellestrekk i livene deres som kanskje kan gi oss et tentativt svar på hvorfor enkelte, som disse kvinnene velger å konvertere.

Jeg spekulerte på hvilke mekanismer som har ligget til grunn for de valgene kvinnene har tatt? Kunne det være slik at de i utgangspunktet var søkende, på leting etter en religion eller et livssyn, eller dreide dette seg kanskje om ytre påvirkning?

Det ligger nok også et annet underliggende engasjement i dette. For fem år siden flyttet vi til et fleretnisk område i Oslo, og i gaten der vi bor er det to jenter som har konvertert til islam. Det å bli kjent med disse kvinnene pirret interessen min for temaet. Nysgjerrigheten min våknet nok da jeg ble kjent med dem.

Dette temaet er forsket på tidligere både i Norge og i andre land i Europa. Tanken bak min oppgave var å belyse temaet fra noen uutforskede vinkler. Dette er min oppgave, mitt perspektiv og mine betraktninger rundt temaet, men når man setter mine empiriske funn i sammenheng med etablert teori på feltet håper jeg det skjer spennende ting. Kanskje klarer jeg å belyse andre sider av saken i min behandling av temaet? Kanskje trekker jeg andre konklusjoner og gjør meg andre erfaringer i mitt møte med tematikken enn det som er gjort på feltet tidligere? Jeg håper jeg har klart det i mitt arbeid med denne oppgaven.

For at vi skal være helt sikre på at alle har den samme forforståelsen av de begrepene jeg bruker i denne oppgaven, har jeg valgt å definere enkelte kjernebegreper:

Konvertitt

En konvertitt er en som forkaster et trossamfunn til fordel for et annet.

Revertitt

En som finner tilbake til (uten noen gang å ha tilhørt religionen før) sin religiøse naturtilstand.

Apostasi

Kommer fra gresk og oversettes med frafall/avhopper, i denne oppgaven brukes det om avhopper fra islam.

2.0 Problemstilling

På basis av disse spørsmålene og nysgjerrighet kom jeg frem til følgende problemstilling for oppgaven:

Hvorfor konverterer etnisk norske kvinner til Islam?

For å danne et tydeligere bilde av kvinnenens situasjon konkluderte jeg med at følgende tre underspørsmål også måtte besvares:

1. Hvordan var livet kvinnene levde før de konverterte?
2. Hvordan er forholdet deres til familie og venner etter konverteringen?
3. Hvordan ser hverdagen deres ut i dag og hvilken rolle spiller religion i livene deres i dag?

Med disse underspørsmålene vil jeg vise hvilke valg kvinnene har stått overfor i livene sine. Hva som har ført dem frem til et punkt der konvertering føltes riktig for dem. To av disse underspørsmålene handler om livet etter konvertering men de er viktige for å belyse hvilke forventninger kvinnene hadde før konvertering til sin egen livssituasjon etter konverteringen. Hvor fornøyde kvinnene er med dagens livssituasjon sier altså noe om hvor realistiske forventningene de hadde før konverteringen var.

2.1 Historikk/ Bakgrunn til muslimer i Norge

Kort om islams historie i Norge

Denne innføringen i muslimens historie og bakgrunn i Norge sier noe om hvem de tidlige muslimene i Norge var, noe som også bidrar til å forklare sammensetningen i denne religiøse minoritetsgruppen i dagens samfunnsperspektiv. Dette er viktig, fordi kvinnene som har latt seg intervjuet i denne oppgaven har gjort et bevisst valg om å bli en del av denne

samfunnsgruppen. Et kontroversielt valg vil mange si, men jeg håper denne oppgaven kan bidra til å danne et bilde av hvorfor det allikevel er det riktige valget for enkelte. For å sette mine informaners valg i et større perspektiv må vi derfor se om deler av svaret kan finnes i den samfunnsmessige konteksten minoritetsgruppen har vokst frem i. Dette kommer jeg tilbake til i analysedelen av oppgaven.

Islam er en relativt ung religion i Norge. I vår del av den vestlige verden har ikke islam vært utbredt før de siste tiårene. Den første kontingenten av muslimske arbeidsimmigranter kom til landet på 1960 og 1970-tallet ¹, som en konsekvens av at Norge var på jakt etter arbeidskraft. Norske myndigheter avverterte etter arbeidskraft i utenlandske medier og arbeidskraften kom til landet i all hovedsak i form av menn fra Pakistan. Disse tilhørte barelwi- retningen innen islam. Denne gruppen er i dag den eldste og største moskeen ² i Norge.

Mennene bodde under spesielle forhold den første tiden. Det ble satt ut feltsenger på skoler i Oslo, som en midlertidig løsning, men etterhvert som de fikk arbeid og ikke minst lønn kunne de finne seg andre steder å bo. Når de hadde oppholdt seg i Norge en periode var meningen at de skulle reise hjem igjen til Pakistan. De fleste mennene så at Norge hadde en helt annen levestandard enn det som var mulig å oppnå i Pakistan. Mange ønsket derfor å bli her og de fleste fikk etter hvert innvilget opphold og søkte etter hvert også om familiegjenforening. Slik kom muslimske kvinner og barn til Norge. Dette gjorde at det muslimske miljøet utviklet seg, særlig i de store byene ³. I 1974 ⁴ ble den første moskeen etablert i Oslo.

Det har kommet mange muslimer til Norge i årene etter 1970. De fleste fra land som Iran, Irak, Tyrkia, tidligere Jugoslavia, Marokko og Somalia. Muslimer som gruppe er i dag langt mer fleretnisk enn det den var på 1960 og 70-tallet, og det finnes i dag norskmuslimske familier i Norge som har levd i landet i flere generasjoner.

Det bor muslimer over hele landet, men hva vet majoritetssamfunnet om denne lite ensartede gruppen? Dette spørsmålet vil nok være relevant for de fleste. Enkelte av oss går et skritt lenger og stiller i tillegg spørsmålet om hvorfor noen velger å ”bytte religion”. Det er mange som er skeptiske til islam, jf de innvandringskritiske stemmene som øser ut av seg

¹ Gunhild Gursli-Berg og Jan Eivind Myhre, ”Norsk innvandringshistorie”, I *Store Norske Leksikon*, sist endret 17. november 2015, https://snl.no/Norsk_innvandringshistorie

² Moskeen heter Central Jamaat-e Ahl-e sunnat

³ Mahmona Khan, *Tilbakeblikk* (Oslo: Pax, 2009)

⁴ Kari Vogt, *Islam på norsk-Moskeer og organisasjoner i Norge* (Oslo: Cappelen Damm Gyldendal 2008, utgave 2)

muslimhetsene kommentarer i nettavisenes kommentarfelt ⁵. I møtet med skeptikerne kan det være at nettopp dette spørsmålet blir enda mer aktuelt og spennende å få et svar på.

Sett i denne konteksten blir det også interessant å se på hvordan vi definerer begrepet etnisk norsk. Språkrådet definerer begrepet slik i sitt svar til Likestillings- og diskrimineringsombudet av 30. oktober 2006: en etnisk norsk person er en ”person av norsk avstamning, til forskjell fra norsk statsborger av utenlandsk avstamning” ⁶. Den som er vrangvillig, kan muligens lese rasisme inn i ordet ”avstamning”, men dette ordet viser til hvor en er født, eller hvor foreldre, besteforeldre osv. er født, noe som tradisjonelt refererte til den kulturelle og geografiske tilknytningen til Norge ⁷, men det sier ingenting om religiøs tilhørighet. Det er altså mulig å være etnisk norsk og muslim. Begrepet etnisk norsk og muslim står altså ikke i noe motsetningsforhold til hverandre, men i pressen og i møtet med innvandringskritiske stemmer blir det ofte brukt slik.

Sett fra et faglig ståsted vil dette være viktige premisser for denne oppgavens vurdering av de akademiske teoriene. I Norge anses de som konverterer å være en del av den luthersk evangeliske majoritetsbefolkningen. Etter konvertering identifiserer de seg som en del av den (store) religiøse minoriteten muslimer i Norge. Med denne oppgaven håper jeg å belyse hva som skjedd med mine informanter da de valgte å gjøre dette livssyns- eller paradigmeskiftet i livet jeg håper dermed å belyse hovedproblemstillingen min. Ser kvinnene, som velger å gjøre et skifte, verden på en ny måte etter at den religiøse/sekulære tolkningsrammen de er vokst opp med er forkastet til fordel for islam? Er det på bakgrunn av dette at kvinnene velger å konvertere?

Mennesker som velger å gjennomføre en religiøs omvendelse eller å konvertere har opptatt forskere i mange år. Allerede på 1800-tallet var psykologer spesielt opptatt av hva som gjør at mennesker endrer seg så mye i løpet av et relativt kort tidsrom, når de aktivt bytter religion. Slike konvertering er det forsket videre på gjennom to ulike paradigmer, det klassiske paradigmet og det nye paradigmet. Oppdelingen stammer fra religionsforskeren James. T.

⁵ Nina Selbo Torset, Olga Stokke og Anreas Slettholm, ”Muslimhat florerer på nett: Kom dere ut av Norge,” *Aftenposten*, 09.08.2015.

<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Muslimhat-florerer-pa-nett-Kom-dere-ut-av-Norge-8116344.html>

⁶ Språkrådet baserer sin definisjon på definisjoner gitt i Bokmålsordboka, UiOs offisielle nettbaserte oppslagsverk.

⁷ Sylfest Lomheim, ”Svar fra Språkrådet til Likestillings- og diskrimineringsombudet,” Hentet 6.januar 2016 fra <http://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/hva-skjer/Aktuelt/2006/Likestillingsombudet/Svar/>

Richardson, som skrev en artikkel i 1985 om emnet ⁸. I det klassiske paradigmet lå fokuset på personen som passiv konvertitt, mens personen som en aktiv konvertitt i et sosialt perspektiv er det som er i fokus i det nye paradigmet. Richardson mener at det nye må kjempe mot det gamle når det finner sted et slikt paradigmeskift, for å bli det dominerende paradigmet/livssynet.

Etter 1985 har forskere kommet frem til at det er to forskjellige former for konvertering, ifølge Danbolt ⁹. De differensierer mellom ”den uventede, plutselig omvendelsen” og den mer ”gradvise religiøse omvendelsen”, omtrent slik vi ser det i bibelens beskrivelse av disippelen Paulus` konvertering ¹⁰. Paulus velger bort å være jøde og velger å identifisere seg som kristen. Dette er en omvendelse som skjer brått og uventet. Paulus får et kall/syn fra Gud og han blir kristen, så å si over natten ¹¹.

Den andre typen omvendelse skjer gradvis. Her kan det å konvertere til jødedommen tjene som et godt eksempel. Hvis du har planer om å konvertere til jødedommen, må du gå i lære hos en rabbiner i et år før du får lov til å kalle deg jøde. Det skjer med andre ord ikke over natten.

Teorien hevder at det kun dreier seg om to forskjellige former for konvertering, men kan det også være flere faktorer i spill? Hva skjer når teorien møter virkelige mennesker? Kjenner kvinnene seg igjen i teorien? Dette kommer jeg tilbake til i punkt 5.0, der jeg begrunner strukturen i intervjuguiden, med bakgrunn i teorien.

Det har vært mye fokus på hva som leder frem til konvertering. Yvonne Marie Werner og Ann Sofie Roald har sett på det som skjer etter at man har konvertert ¹². Yvonne Werner har skrevet om det som skjer i forhold til katolisismen og Ann Sofie Roald skriver om islam. Det som er veldig interessant i disse forskningsprosjektene, gitt min kontekst i denne oppgaven, er særlig Roalds observasjon om at det er stor forskjell på de som konverterer til islam og de som konverterer til andre religioner, f.eks. katolisismen. Roald mener det er ofte mindre konsekvenser for en som går inn i kristne grupper enn islam. Spesielt nevner Roald dette med klesdrakt, kvinnens rolle og kvinnens rettigheter i islam ¹³. Werner har med bakgrunn i sine

⁸ Danbolt et al., *Religionspsykologi*, Oslo: Gyldendal, 2014, s. 243

⁹ Danbolt et al., *Religionspsykologi*, Oslo: Gyldendal, 2014

¹⁰ Apg. 9:3-18

¹¹ Danbolt et al., *Religionspsykologi*, Oslo: Gyldendal, 2014, s. 243

¹² Ann Sofie Roald, ”Artikkel i Islam and Christian-Muslim Relations, The conversion process in stages,” I, *new Muslim in the twenty-first century, Islam and Christian-Muslim Relations*, 23, nr 3, (2012): 347-362.

Doi:10.1080/09596410.2012.676782

¹³ Roald, Ann Sofie, PluRel, en blogg om religion og samfunn, 15.11.2012

studier av boken til Peter Schindler delt konverteringsprosessen i tre stadier. Hun baserer dette på sin forskningserfaring med katolske konvertitter: Det første stadiet kaller hun entusiasme for den nye religionen, i andre stadium har den nye religionen mistet nyhetens interesse. Konvertitten har ikke klart å finne sin rolle i sin valgte religion og kan synes den blir kjedelig. På dette stadiet er det viktig for konvertitten at de deltar i kirkelig aktivitet (med kirkelig aktivitet menes her den religiøse praksis) og finner sin plass i det religiøse fellesskapet. Da kan de komme over til det tredje stadiet som er modent religiøs. Hvis du kommer til dette stadiet er du en fullkommen katolikk, sier Werner. Werner har bygd sin teori på studiene til Peter Schindler¹⁴. Peter Scindler var en dansk konvertitt, katolikk, prest, misjonær og forfatter. Han skrev en manual for å forklare for de som ønsket å konvertere til katolisismen, det var her han fortalte om de psykologiske stadiene i en konversjonsprosessen¹⁵. Roald har studert temaet med et litt annet utgangspunkt. Hennes fokus ligger på konvertering til Islam. Hun konkluderer med at konverteringsprosesser til islam, etter 11/9^{16 17} kan deles inn i fire stadier og ikke tre. Jeg kommer til å klassifisere mine intervjuobjekter med basis i Roalds teorier i analysedelen av denne oppgaven, i konverteringsprosessen for å se om denne teorien kan hjelpe meg å svare på hovedproblemstillingen min.

De fire stadiene er: ”zealotry, disappointment, acceptance og secularization”. Hvis vi oversetter har Roald kalt det første stadiet for ”å forelske seg”. Stadium to dreier seg om å oppleve religionen som litt skuffende, og med dette mener Roald at mange konvertitter til islam opplever at det er vanskelig å leve etter alle reglene i religionen, også i det religiøse dagliglivet og da kanskje særlig de religiøse matreglene tatt i betraktning. Det tredje stadiet er der du som konvertitt aksepterer at du selv som muslim også er menneskelig og ikke overmenneskelig, og altså ikke kan eller makter å følge alle påbudene, men må leve i harmoni med din egen livssituasjon i religionen. Her blir det viktig for konvertitten å se islam i et nåtids-perspektiv og ikke følge alle de religiøse reglene slavisk. I det fjerde stadiet, som Roald

<http://blogg.uio.no/prosjekter/plurel/content/konversjonsprosessen>

¹⁴ Yvonne Marie Werner, “Catholic mission and conversion in Scandinavia: some reflections on religion, modernisation, and identity construction,” *Scandinavian Journal of History* nr. 35 (2010): 65-85.

¹⁵ Roald, Ann Sofie, PluRel, en blogg om religion og samfunn, 15.11.2012

<http://blogg.uio.no/prosjekter/plurel/content/konversjonsprosessen>

¹⁶ Verdens syn på muslimer endret seg etter de tragiske hendelsene som fant sted i Usa 11.09.2001. Angrepet på tvillingtårnene i New York og Pentagon i USA, gjorde at daværende president i USA, Georg W. Bush, beordret sin stab å finne ut hvem som sto bak angrepene. Det viste seg å være muslimske menn og kvinner fra Al-Qaida, og det utløste en heksejakt. Først i Afghanistan i oktober 2001, så i Irak 2003. Det var tre personer som fikk skylden for angrepene, Osama Bin Laden, Saddam Hussein og Al-Qaida. Dette gjorde at synet på muslimer endret seg. ”Skylden” ble tillagt alle muslimer.

¹⁷ Buse Sinlak, *American Public Opinion Regarding Islam Before and After 9/11* (Oslo: Academia, 2016), http://www.academia.edu/10103174/American_Public_Opinion_Regarding_Islam_Before_and_After_9_11

har kalt sekularisering, blir ofte de nye muslimene sekulariserte. Her begynner konvertitten å skille mellom politikk og religion. Samfunnet gis rom for å skille mellom politikk og religion, og idealet om troen på en islamsk stat står ikke sentralt lenger. Det vil ikke si at konvertittene ikke er religiøse lenger på dette stadiet, men de går over til en mer privat praksis av religionen. Mange slutter å gå i moskeen og ikke alle følger alle de religiøse ritualene i islam. Vi kan se det blir en mer privat og personlig kommunikasjon med Gud, litt likt den lutherske evangeliske kirken. I dette stadiet er det noen som blir, men det er også de som velger å bryte med islam ¹⁸.

3.2 Relevante kilder

Det er skrevet mye om dette temaet internasjonalt, men i Norge er det skrevet lite og det finnes ikke mye data å hente fra eksisterende kilder. Tekstene som kan ha relevans for meg er derfor kun to masteroppgaver om temaet ¹⁹, samt en del litteratur fra utenlandske kilder. Også enkelte fagbøker og annet forskningsmateriale som artikler fra relevante tidsskrifter med mer, vil være viktig for meg i arbeidet med denne masteroppgaven.

En som har skrevet mye om denne tematikken i Norge, er Ann Sofie Roald. Hun er selv konvertitt til islam. Hun konverterte ganske tidlig, gitt når islam kom til Norge. Ann Sofie Roald valgte å bli muslim allerede i 1982. Hennes reise er i seg selv ganske interessant og jeg kunne skrevet mye om den, men jeg velger å bruke henne som en kilde i mitt arbeid videre. Jeg kommer til å bruke noen artikler hun har skrevet om det å være kvinne og muslim i en skandinavisk kontekst.

Det er viktig for meg å presisere at det finnes en del annen litteratur på emnet som jeg bevisst har valgt å ikke bruke. Boken til Jonathan A. Smith, Paul Flowers og Michael Larkin ²⁰ om fortolkende fenomenologisk analyse teori valgte jeg å ikke bruke. Jeg har heller valgt å bruke Kvale og Brinkmann på dette feltet. Kvale og Brinkmann omtaler mange av de samme vitenskapsteoriene og fenomenet de bygger sin teori på er nok ikke så ulikt. Men Kvale og Brinkmanns bok har en mer logisk og oversiktlig oppbygning og tar deg, etter min mening,

¹⁸ Ann Sofie Roald, "Artikkel i Islam and Christian-Muslim Relations, The conversion process in stages," I, *new Muslim in the twenty-first century, Islam and Christian-Muslim Relations*, 23, nr 3, (2012): 347-362. Doi:10.1080/09596410.2012.676782

¹⁹ Ambreen Pervez, "Fra majoritet til minoritet. En analyse av norske kvinner som konverterer seg over til islam og deres opplevelse av islamofobi" (Mastergradsavhandling, A. Pervez, 2010).
Frode Kinserdal, "Den maskuline konversjonsfortellingen: En studie av unge norske menn som har konvertert til islam" (F. Kinserdal, 2010).

²⁰ Smith et al., *Interpretative Phenomenological Analysis Theory, Method and research* (London: Sage Publications Ltd, 2009).

som forsker greit gjennom metodikken i det kvalitative forskningsintervjuet. For meg var det derfor et enkelt valg å bruke Kvale og Brinkmanns bok i denne oppgaven. Av annen litteratur som er verdt å nevne i denne sammenheng vil jeg trekke frem Lucy Bushill-Matthews²¹ bok *Welcome to Islam, a converts tale* og Rosemary Sookhdeo²² bok *Why Christian Women convert to Islam*. Disse bøkene har hjulpet meg å danne meg en forforståelse av feltet, men de inngår ikke i teoritilfanget jeg har valgt å bruke. Det, som når alt kom til alt, gjorde at jeg valgte å ikke bruke dem var spesielt fremstillingen i bøkene av kvinnenenes syn på islam etter konverteringen. Dette belyser jeg ytterligere i analysedelen punkt 6.0 av oppgaven.

Religionspsykologi

Religionspsykologi er et tema som har opptatt mange forskere. Mange forskere bygger sin forskning på arbeidet til en snever gruppe av gründere innen feltet, særlig Sigmund Freud og William James.

Freud var en europeisk medisinere og forsker som regnes som grunnleggeren av psykoanalysen. Han jobbet som professor ved Universitetet i Wien, mens James var amerikansk medisinere og forsker, som jobbet som professor i psykologi og filosofi ved Harvard universitet i USA.

Selv om de to har helt ulike religionspsykologiske teorier og helt ulike fortolkninger av ”det religiøse”, så må de to nevnes når en snakker om religionsanalyse. Felles for dem er at utgangspunktet for menneskets eksistens i verden er å føle seg truet. Med dette mener de at mennesket har en slags grunnleggende sårbarhet. Religionens meningsytring og tiltrekningskraft ligger i det å gi mennesket trygghet og en følelse av å være beskyttet i denne konteksten. Frykt og sårbarhet er grunnleggende for både Freud og James i deres analyser og fortolkninger av den religiøse erfaringsverdenen²³. Når så Freud og James snakket om religion var utgangspunktet deres ”det jødekrystne mennesket”²⁴, religionene fra Østen ble ikke behandlet i deres analyser eller fortolkninger, men Freud og James` analyser regnes allikevel som relevante også når det gjelder andre tro/livssyn.

3.3 Hvordan jeg har valgt å bruke den kvalitative metoden

²¹ Lucy Bushill-Matthews, *Welcome to Islam, a converts tale* (London: Continuum International Publishing Group, 2008).

²² Rosemary Sookhdeo, *Why Christian Women convert to Islam* (USA: Isaac Publishing, 2007).

²³ Danbolt et al., *Religionspsykologi* (Oslo: Gyldendal, 2014), 71-72.

²⁴ Danbolt et al., *Religionspsykologi* (Oslo: Gyldendal, 2014), 71.

Basert på min kunnskap om teoriene som råder på feltet i dag og informasjon fra samtale med de flotte kvinnene som har takket ja til å delta i dette prosjektet, håper jeg å komme frem til min egen tilnærming om hva som får kvinner til å konvertere til Islam. Jeg har valgt å benytte en kvalitativ tilnærming som min metode for å komme frem til målet. Jeg har valgt å bruke boken til Kvale og Brinkmann som min veileder ²⁵.

Kvale og Brinkmanns teori er min hovedføring i denne oppgaven, men jeg bruker også løselig Bourdieus teori ²⁶, fordi Bourdieu og Kvale og Brinkmann uavhengig av hverandre beskriver de syv fasene av et forskningsintervju. Kvale og Brinkmanns beskrivelse av intervjuet som oppdelt i syv klart definerte faser ²⁷ gir en god oversikt av hva det kvalitative forskningsintervjuet må inneholde, men Bourdieu tilfører elementer Kvale og Brinkmann ikke er like opptatte av. I hvert av disse syv stadiene i Kvale og Brinkmanns bok er det henvisninger til kapitler. Stadiene er delt inn i: 1. Tematisering, 2. Planlegging, 3. Intervjuing, 4. Transkribering, 5. Analysering, 6. Verifisering, 7. Rapportering.

Bourdieu's syv faser i et intervjuprosjekt illustreres i boken *The Weight of the World*, utgitt i 1999. Hans syv faser utgjøres av: 1. Tematisering, 2. Design, 3. Intervju, 4. Transkripsjon, 5. Analyse, 6. Verifikasjon, 7. Rapportering. ²⁸

Det som er annerledes i Bourdieus metodebeskrivelse er at den er mindre strukturert og gir en større mulighet for åpen og fleksibel design av intervjuet. Felles for både Kvale og Brinkmann og Bourdieus intervjubeskrivelser er at de er inspirert av Glasdam ²⁹. Jeg har valgt å legge hovedvekt på Kvale og Brinkmanns oppsett, fordi det er mer strukturert.

Jeg har altså valgt å bruke det kvalitative forskningsintervjuet som verktøy for om mulig å finne svar på min problemstilling. Her har det vært mange valg å ta underveis og det var vanskelig å finne ut hva som var best for akkurat denne oppgaven.

Jeg falt ned på å bruke et semistrukturert intervju der det var et fast oppsett for intervjuet, men der intervjupersonen deler med seg av sine tanker og erfaringer relativt fritt innenfor de rammene spørsmålene utgjør. Alle intervjuobjektene har fått de samme spørsmålene, men samtale ble ikke like hver gang fordi intervjuobjektene har besvart spørsmålene med utgangspunkt i sine egne unike erfaringer og meninger. Dette har gitt meg den empirien jeg

²⁵ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave).

²⁶ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave), 119-120.

²⁷ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave), 118.

²⁸ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave), 118.

²⁹ Pedersen et al., *Livshistorieforskning og kvalitative intervjuer* (Viborg: Forlaget PUC, 2007).

har hatt som grunnlag for å foreta analysen i denne oppgaven og har gjort at jeg har kunnet drøfte mine funn opp mot tidligere funn gjort av andre i forskningslitteraturen.

Når det gjelder religion og livssyn legger jeg til grunn en hermeneutisk forståelse av funnene mine. Med en hermeneutisk forståelse så mener jeg her tekstens kontekst. Utgangspunktet er fire kvinner som har konvertert til Islam. Kvinnenes egen fortelling er grunnleggende for meningsfortolkningen.

I samtalene med intervjuobjektene mine har jeg brukt en diktafon for å kunne gjengi informantens ord. De transkriberte historiene gir ikke noe klart bilde av hvordan intervjuobjektens sinnstilstand er på gjennomføringstidspunktet, men gjengir informantens egne ord så korrekt det lar seg gjøre³⁰. I de transkriberte intervjuene har det vært viktig for meg at det er informantens egen stemme og egne ord som kommer til uttrykk.

Utgangspunktet mitt for analysen i denne oppgaven er altså det samme som Kvale og Brinkmann legger til grunn i sin bok³¹. Jeg har valgt å benytte samme oppsett som dem i min analyse av intervjuene mine i denne oppgaven. I praksis har det fungert slik:

Jeg har lagt til rette for at intervjuguiden min skal ha så relevante spørsmål som mulig slik at jeg får så relevant datagrunnlag som mulig å jobbe videre med³². Jeg har valgt å legge vekt på at spørsmålene mine skal være åpne slik at intervjuobjektet kan fortelle fritt. På denne måten har jeg søkt å tilrettelegge for at også de mellommenneskelige relasjonene mellom intervjuer (meg) og intervjuobjekt (kvinnene) kommer til uttrykk i intervjusituasjonen³³. Jeg brukte de epistemologiske spørsmålene for å erverve meg kunnskapen jeg trengte til intervjuene. Intervjuer er den som besitter ”makten” i intervjusituasjonen og det er viktig å ikke misbruke det, men la intervjuobjektet tale og intervjuer lytter.

Transkripsjon av lydopptak fra intervjuene er gjort nitidig og presist slik at alle nyanser i svarene er søkt formidlet slik intervjuobjektet har ordlagt dem³⁴.

Videre kommer intervjuanalysen(e) og meningsfortolkningen med drøfting og analyse av tidligere funn. I denne delen av oppgaven har jeg valgt å bruke boken *Religionspsykologi*, skrevet av Danbolt, Engedal, Hestad, Lien og Stifoss-Hanssen. Denne boken behandler ulike

³⁰ Et forbehold; meningsinnholdet i en transkribert tekst vil kunne påvirkes i ganske stor grad av tegnsetting som punktum og komma, men det har ikke alltid vært tydelig for meg som transkribør om det skulle være det ene eller det andre. Dette kan selvfølgelig påvirke hvordan budskapet i skriftlig form formidles til mottaker i denne oppgaven.

³¹ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave).

³² Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave).

³³ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave).

³⁴ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave).

emner om det å ha en personlig tro og/eller livssyn, og hvordan dette har betydning for menneskers utvikling, identitet og evne til å leve med sin tro eller livssyn. De delene av boken som har vært nyttig for meg og min forskning er kap.1, Hva er religionspsykologi og begrepsforklaring i en nordisk kontekst. Kap. 2, som omhandler det religiøse kartet og religionspsykologiens bidrag i Norge. Kap.5 og kap.6 som dreier seg om den moderne religionspsykologiens pionerer, William James og Sigmund Freud. Leif Gunnar Engedal er forfatter av disse kapitlene. Del 3 i boken om religionspsykologi har jeg brukt flere av kapitlene. Men det mest brukte er kap.17 som omhandler religiøs omvendelse. Peter la Cour er forfatter av dette kapitlet.

Denne boken omfavnet flere store teoretikere og har vist seg å være egnet som hjelpemiddel for meg i analysene mine i denne oppgaven ³⁵.

Kvale og Brinkmann snakker som jeg har vært inne på om de syv fasene i et intervju, men i tillegg nevner de syv steg ved intervjubasert kunnskap. De viser til dem som syv steg som leder forskeren frem til kjernen i datatilfanget intervjuet har gitt ham/henne. Kvale og Brinkmann hevder at denne kunnskapen er produsert, relasjonell, samtalebasert, kontekstuell, språklig, narrativ og pragmatisk ³⁶. Metoden er ment å gi en bedre forståelse av hva som er gitt av kunnskap i intervjuet og hvordan den kunnskapen skal kunne gi en avklaring på hva som karakteriserer kunnskapen og dens iboende potensial for videre forskning.

Kunnskap som er produsert gjennom sosialt samspill mellom intervjuer og intervjuobjekt er ikke noe som er funnet, gravd frem eller gitt, men skapes i dynamikken som ligger i vekslingen mellom spørsmål og svar. Resultatet foredles og kunnskapen intervjuer erverver seg gjennom den kvalitative metoden trer tydeligere frem når intervjueren/forskeren transkriberer, analyserer og tolker samtalen mellom intervjuer og intervjuobjekt.

Kunnskapen som skapes i rommet som oppstår mellom intervjuer og intervjuobjekt er interrelasjonell og intersubjektiv. Her kan forsker selv bestemme hvordan hun/han ønsker å bruke kunnskapen som produseres mellom intervjuer og intervjuobjekt. Nye relasjoner skapes gjennom samtaler og det produseres ny kunnskap gjennom mellommenneskelige relasjoner. Kunnskap som er samtalebasert går over til å miste den objektive dimensjonen en intervjuer skal ha. Derfor må vi rette fokus mot diskurs og forhandling i livsverdenen. Sokrates mente at det var gjennom samtaler at vi produserer kunnskap om det sanne, det gode og det skjønne. I

³⁵ Danbolt et al., *Religionspsykologi* (Oslo: Gyldendal, 2014).

³⁶ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave).

et kvalitativt intervju vil det si at vi får kunnskapen gjennom beskrivelser og fortellinger fra intervjuobjektens liv.

Kunnskap som er kontekstuell er i den hermeneutiske filosofien et kjennetegn på menneskers liv. Forståelsen er kontekstuell, både her og nå og over tid. Men, den kan ikke automatisk sammenlignes med annen kunnskap fra andre situasjoner. Intervjuene foregår i interpersonlig kontekst hvor intervjuutsagnene alltid er relatert til forståelsens kontekst.

Kunnskap som er språkligbasert har språket som sitt medium, og språket er med dette intervjuers verktøy. Det språklige som produseres i intervjusituasjonen er råstoffet for kunnskapsproduktet som skal komme ut av intervjuet, og det som må transkriberes og analyseres. Språket må behandles gjennom flere filtre og må «flyttes» fra en form til en annen gjennom transkriberingen. I mitt datatilfang er det hovedsakelig snakk om fra tale til skrift³⁷. Det finnes flere måter å analysere språket på. Vi kan benytte språklige, konversasjonsanalytiske, narrative, diskursive og dekonstruktive metoder til å beskrive språket. For å få frem hva som er hovedhensikten i teksten.

Narrativ kunnskap finner vi i fortellinger fra våre liv og i det sosiale samspillet. Gjennom forskningsintervjuer får man mange fortellinger som kommer til gjennom intervjuets fremstilling av historien, og disse kan igjen rapporteres i narrativ måte. Med pragmatisk kunnskap mener vi kunnskap, som tar utgangspunkt i at den menneskelige virkeligheten forstås utfra samtale og handling. I pragmatisk kunnskapsforståelse tar man utgangspunkt i at kunnskap er en forutsetning for effektive handlinger. Det pragmatiske vil også si at kunnskapen gir en oss en nytteverdi som kan brukes videre.

Disse syv stegene har gitt meg en forståelse av hvordan jeg som intervjuer bør vekte betydningen av det talte språket i intervjusituasjonen, og hvor viktig språket er for forskningsprosessens videre arbeid.

3.4 Ethiske teoretiske betraktninger

Jeg har intervjuet fire kvinner som har konvertert til islam. For å finne disse kvinnene brukte jeg nettverket mitt, der det er kvinner som har konvertert, og nettverket til de kvinnene som sa ja til å delta. Nettverkene våre ga meg til slutt det rekrutteringsgrunnlaget jeg trengte. Dette kaller vi snøballmetoden på norsk. Metoden innebærer at du bruker nettverket rundt deg og

³⁷ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave), kap. 6 og kap.11

lar det sende ”snøballen” videre for deg, til du finner neste intervjuobjekt. Snøballen ruller så lenge forskeren har behov for flere intervjuobjekter.

Intervjuene fant sted på nøytral grunn. Med en nøytral grunn så mener jeg et sted som ikke har noen forbindelse med verken intervjuobjektet eller den som intervjuer. Dette var et bevisst valg fra min side for jeg ville at rammene for intervjuet skulle oppleves som så positive som mulig og for at intervjupersonene skulle føle seg trygge i situasjonen. Igjen det med at intervjuer er den som styrer situasjonen, på et sted begge er ”ukjente” vil være tryggere for intervjuobjektet.

En av de første hypotesene mine i arbeidet med denne oppgaven var at det er flere i dag som konverterer som følge av såkalt ”kamerat-konvertering”³⁸.

*Tradisjonelt har konverteringer i forbindelse med ekteskap vært det vanligste, men de senere årene ser vi både i Norge og resten av Europa at såkalte «kamerat-konverteringer» får fotfeste. Det er unge muslimer som eksponerer ikke-muslimske jevnaldrende for islam, sier Kari Vogt til Aftenposten*³⁹.

Det fremgår av sitatet at kameratkonvertering utgjør en stadig større andel av konvertittene⁴⁰, også her i landet. Dagens Norge ser annerledes ut enn det gjorde bare for 10-20 år siden, og de unges livssyn påvirkes i flere kanaler enn tidligere, som internett, TV-kanaler fra hele verden, dataspill og familie og venner som er fra en mengde kulturer og land. Det foreligger ingen sikre tall på hvor mange som konverterer i Norge nå, men både Ann Sofie Roald og Karin Vogt, som begge forsker mye på dette området, har estimert noen tall. De hevder at det på 1990-tallet var ca. 500 konvertitter her i landet. I 2005 var det i underkant av 1000 konvertitter og i løpet av de siste 10 årene har dette økt til om lag tre ganger så mange, slik at tallet i 2015 ligger på ca. 3000 konvertitter i Norge⁴¹.

³⁸ NTB, ”Flere nordmenn konverterer til Islam,” *Nettavisen*, 08.06.2015,

<http://www.nettavisen.no/nyheter/flere-nordmenn-konverterer-til-islam/3422796512.html>

³⁹ NTB, ”Flere nordmenn konverterer til Islam,” *Nettavisen*, 08.06.2015,

<http://www.nettavisen.no/nyheter/flere-nordmenn-konverterer-til-islam/3422796512.html>

⁴⁰ NTB, ”Flere nordmenn konverterer til Islam,” *Nettavisen*, 08.06.2015,

<http://www.nettavisen.no/nyheter/flere-nordmenn-konverterer-til-islam/3422796512.html>

⁴¹ NTB, ”Flere nordmenn konverterer til Islam,” *Nettavisen*, 08.06.2015,

<http://www.nettavisen.no/nyheter/flere-nordmenn-konverterer-til-islam/3422796512.html>

Det finnes ingen tall eller sentrale registre for hvilket trossamfunn man hører til i Norge. Myndighetene estimerer imidlertid det er ca 200 000 muslimer i Norge⁴² i sine demografiske analyser⁴³.

Vi ser en stor endring i det muslimske miljøet. Det finnes i dag skoler for de som ønsker å konvertere i Norge. Her får de som ønsker å konvertere en opplæring i hvordan man bør leve som en muslim og hva som er viktig å kunne for å bli en muslim. Det er Det islamske Nettverk som har tatt initiativ til denne virksomheten i miljøet⁴⁴. På islamnet.no står det: ”Det er for tiden mange ikke-muslimer som vender seg til Islam, og det er dermed et behov for en undervisningsplan for de nye muslimene, slik at de lærer seg det essensielle i religionen”⁴⁵. Dette vil jeg komme tilbake til i punkt 6.0 i analysen, under punktet jeg har kalt konverteringen.

Å drive ”misjonsvirksomhet” for å rekruttere flere til religionen er et nytt fenomen i det muslimske miljøet i Norge. Jan Opsal, religionsforsker ved Misjonshøgskolen i Stavanger, mener den tydeligste indikatoren for at dette faktisk skjer, er at det er en del konvertitter med tradisjonell majoritetsbakgrunn som nå trer fram som talspersoner for islam i Norge⁴⁶.

4.0 Metode

4.1 Historikk/ Bakgrunn

Det kvalitative forskningsintervju er navnet på boken og metoden jeg bruker for å finne svar på problemstillingen min.

Den kvalitative metoden er i sin nåværende form av nyere dato, men bygger på samfunnsvitenskapelige uformelle intervjumetoder, blant annet brukt av Sigmund Freud og Jean Piaget. Det har ikke blitt vanlig å gjennomføre kvalitative intervjuer i den formen vi ser Kvale og Brinkmann beskriver, før på 2000-tallet⁴⁷. Denne metoden er blitt klart mer utbredt de siste to tiårene. Dette må ses i sammenheng med utvikling innen samfunnsvitenskapen. Nå

⁴² Nina Kristiansen, ”Hvor mange muslimer er det i Norge?” Hentet 6.januar 2016 fra <http://forskning.no/meninger/leder/2013/02/hvor-mange-muslimer-er-det-i-norge>

⁴³ Statistisk sentralbyrå

⁴⁴ Eirin Hegdal Sommerseth, ”Islamsk konvertittskole åpnet,” *Vårt land*, 05.03.2010, <http://www.vl.no/islamsk-konvertittskole-åpnet-1.62403#>

⁴⁵ Eirin Hegdal Sommerseth, ”Islamsk konvertittskole åpnet,” *Vårt land*, 05.03.2010, <http://www.vl.no/islamsk-konvertittskole-åpnet-1.62403#>

⁴⁶ Eirin Hegdal Sommerseth, ”Islamsk konvertittskole åpnet,” *Vårt land*, 05.03.2010, <http://www.vl.no/islamsk-konvertittskole-åpnet-1.62403#>

⁴⁷ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave).

er det å foreta et personlig møte/intervju mellom den som intervjuer og intervjupersonen normen heller enn unntaket, slik at det personlige møtet og hvordan intervjueren bruker svarene som grunnlag for en metodisk analyse og/eller klarer å bruke den innsamlede informasjonen til å videreformidle kunnskapen nå utgjør en vesentlig del av datagrunnlaget for forskningen som gjøres. Slik ser vi tydelig at det går et skille mellom det som vi kaller et surveyintervju og et kvalitativt intervju. Surveyintervjuet er en metode og det kvalitative intervjuet kan i større grad sammenliknes med et håndverk. Det er ikke dermed sagt at det er enkelt å lære seg håndverket! I rollen som intervjuer må vi også bruke den personlige innsikten vi har tilegnet oss gjennom utdanning og praksis når resultatene skal tolkes. Som jeg har vært inne på er det viktigste for intervjueren å bruke språket aktivt i gjennomføringsfasen av et intervjuet ⁴⁸. Det sier seg selv at intervjueren også må huske å lytte aktivt. Å lære seg å gjennomføre kvalitative intervjuer er erfaringsbasert kunnskap. Du blir med andre ord flink til å bruke metoden ved å bruke metoden, gjerne i mange forskjellige kontekster. Det å lese i en bok om hvordan du skal bruke et slikt intervjuverktøy er ikke lett, men det gir deg en mal for egen praksis. Det gir deg også retningslinjer og regler for hvordan du kan gjennomføre denne delen av forskningsprosessen. Ved å bruke de riktige verktøyene øker forskeren, i dette tilfellet jeg, forhåpentligvis kvaliteten på intervjuene hun/han skal gjennomføre. Metoden er ikke den enkleste å få kunnskap om, men kanskje heller den som krever mest erfaring og praksis for å gi gode resultater.

Vi lærer en kunst eller et håndverk ved å gjøre de tingene vi må gjøre når vi har lært det: Menn blir f.eks byggmestre ved å bygge hus, harpister blir harpister ved å spille harpe. Likedan blir vi rettferdige ved å utføre rettferdige handlinger, måteholdne ved å utføre måteholdne handlinger, tapre ved å utføre tapre handlinger (Aristoteles) ⁴⁹

4.2 Relevante kilder

Jeg har nevnt de syv fasene i en intervjuundersøkelse tidligere i innledningen av oppgaven ⁵⁰. Den første fasen er tematisering. Det er her problemstillingen blir til og hvor man avgrenser teorien knyttet til temaet. Hvorfor, hva og hvordan er spørsmålene som må besvares i prosessen. Hvorfor dreier seg her om hva som er formålet med prosjektet. Hva kan vi si handler om temaet for forskningen. I dette ligger hva som skal forskes på og hvordan man kan

⁴⁸ Definisjon på surveyintervju: Survey, i samfunnsvitenskapen en betegnelse på en systematisk kartlegging av holdninger eller atferd i en befolkningsgruppe på grunnlag av intervjuer av et utvalg av grupper

⁴⁹ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave), 105.

⁵⁰ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave), 118.

tilegne seg kunnskap om emnet. Hvordan refererer til metoden man velger å benytte for å innhente kunnskap og avgrensningene man gjør i retning av hvilken kunnskap som skal benyttes. Hvilke bøker, tidsskrifter og tidligere oppgaver man velger å benytte og hvorfor nettopp disse kildene var relevant for akkurat denne oppgaven, står sentralt spesielt med tanke på vinklingen oppgaven skulle ta. Denne delen av prosessen har vært den mest tidkrevende for min del. Mitt felt, kvinnelige norske konvertitter, er så smalt at det har vært svært krevende, særlig når det gjelder informasjonsinnhentingfasen.

4.3 Teori i analysedelen.

I analysen bruker jeg boken *Religionspsykologi*, Danbolt m.fl. Boken har vært en verdifull kilde til å tydeliggjøre det psykologiske aspektet i det mine informanter har fortalt meg, og som jeg har gitt en tolkning av i analysen.

Danbolt beskriver i boken at Norden, derav Norge, bærer preg av å ha dominerende lutherske evangeliske folkekirker, samfunnsstrukturer med velutbygde velferdsordninger og gode sosioøkonomiske levekår for befolkningene ⁵¹.

Vanligvis forstås menneskers livssyn ut fra forståelsen av liv og død, mennesket og verden. I forståelsen av menneskets livssynsbegrep mener enkelte forskere at den kognitive ideologien og erkjennelsen bør stå i sentrum, mens det i mer sekulære livssyn og i mange religiøse felleskap er symboler, ritualer og fast liturgi som står sentralt. I den luthersk evangeliske kirken i Norden har vi fire samtlende ritualer i det religiøse livet: dåp, konfirmasjon, bryllup og begravelse ⁵².

Jeg har i tillegg brukt boken til Kvale og Brinkmann, det kvalitative forskningsintervju i denne delen av oppgaven. Som et supplement har jeg også brukt noen artikler fra internett og spesielt nettstedet [Islam.no](http://www.islam.no) ⁵³, spesielt med tanke på den religiøse praksisen i islam.

4.4 Praktisk anvendt metode, med vekt på de syv intervjufasene

Planleggingen av prosjektet har gitt svar på hvordan skal oppgaven se ut, hvor lang tid det skulle ta og hvor mange som skulle intervjues. Det var mange mulige fremgangsmåter, og det

⁵¹ Danbolt et al., *Religionspsykologi* (Oslo: Gyldendal, 2014), 17

⁵² Danbolt et al., *Religionspsykologi* (Oslo: Gyldendal, 2014), 19

⁵³ Den Islamske Informasjonsforeningen, "Aktuelt" Hentet 7. januar 2016 fra <http://www.islam.no/default.aspx>

var ikke gitt at jeg skulle klare å velge riktig på første forsøk. Ved hjelp fra veileder kom jeg på rett spor.

I layouten på oppgaven har jeg brukt boken til Brinkmann og Kvale aktivt og veilederen min hjalp meg å finne riktig oppsett. Kvale og Brinkmann beskriver fasene i et intervju på en enkel og tydelig måte, men det var ikke før jeg hadde gjennomført alle fasene at det endelige designet ble klart for meg. Hvor mange som skulle intervjues var et vanskelig tema, men etter grundig vurdering og gjennom samtale med veileder kom jeg frem til at fire intervjuer ville gi meg et tilstrekkelig datagrunnlag for oppgaven.

Intervjuet delte jeg inn i to deler. Intervjuguiden og de formelle intervjuene. Jeg valgte en narrativ intervjumetode, som innebærer at jeg har møtt intervjupersonene så mange av intervjuobjektene mine som mulig ansikt til ansikt. I mitt tilfelle er det snakk om fire kvinner. Det ene intervjuet måtte bli et datastøttet intervju⁵⁴. Det finnes metoder for å kunne sende personsensitive data forsvarlig over nettet i dag, men de er ikke tilgjengelige for allmennheten i stor grad. Når enn samler inn data via epost må intervjuobjektet gjøres eksplisitt kjent med personvernsvakhetene ved dette⁵⁵. Jeg sendte spørsmålene til intervjuobjektet via epost og fikk svarene tilbake via epost. I forkant av denne korrespondansen hadde vi en lengre samtale på telefon.

Fordelen med dette intervjuformatet er at det transkriberer seg selv, men jeg vil ikke si at fordelene veier opp for svakheten ved bruk av denne metoden.

Intervjuprosessen opplevde jeg som ganske merkelig første gangen. Det å møte et ukjent menneske og spørre personen om noen av de mest personlige valgene vedkommende har gjort i sitt liv, gjorde meg nervøs og litt urolig for om intervjuobjektet kom til å ville snakke med meg. Jeg var meget bevisst på hva jeg hadde på meg av klær, sminke, hår og smykker (kors evt. annet), og jeg gjorde det jeg kunne for ikke å fremtre som religiøst provoserende. Fokuset mitt lå på at den mellommenneskelige dimensjonen ved intervjusituasjonen ikke skulle skades ved måten jeg fremsto på og det var viktig for meg å vise respekt for informantens religiøse valg.

⁵⁴ Se vedlegg 3

⁵⁵ Intervjuobjektet fikk først tilsendt informasjonsskrivet og returnerte det med signatur, hvorpå hun ba om å få tilsendt spørsmålene på epost. Intensjonen var at vi skulle møtes, men hun ønsket å være forberedt på spørsmålene. Det ble av ulike årsaker enklere for henne å sende skriftlig svar tilbake. Hennes valg om å bruke epost som medium må hun stå inne for selv.

Intervjuguiden min var delt inn i tre hovedkategorier. Den første kategorien tok utgangspunkt i kvinnes bakgrunn, familie og oppvekst. Den andre kategorien handlet om selve konverteringen og den tredje kategorien handlet om livet etter konverteringen.

Jeg hadde valgt å ikke lage intervjuguiden min for lang, men heller legge vekt på å få intervjupersonene til å fortelle, jf. Kvale og Brinkmann. Det å ha en samtale med spørsmålene jeg hadde tilrettelagt for, som et relativt utgangspunkt heller enn en absolutt form, fungerte ganske bra. Ble intervjuobjektene stille eller lurte på hva jeg mente hadde jeg guiden min å støtte meg til.

Intervjuet startet med kvinnes personalia. De neste spørsmålene hadde jeg delt inn i de tre hovedgruppene jeg har beskrevet over. Kvinnene fikk anledning til å se spørsmålene først og de fikk også tid til å tenke seg om før de svarte. Jeg hadde trodd denne fasen av intervjuet kom til å gå ganske fort, men der tok jeg feil. Kvinnene hadde mye de ønsket å dele med meg. Som beskrevet tidligere, brukte jeg diktafon for å ta opp intervjuet. Når jeg ser på tidsbruken i ettertid, brukte jeg tre kvarter til én time pr. intervjuobjekt. Utfallet ble lange og hyggelige samtaler med intervjuobjektene. Jeg forundret meg over hvor mye de delte med meg og hvor personlige de ble. Kvinnene bar frem tanker og refleksjoner i intervjuet de selv erkjente at de ikke hadde tenkt på tidligere i sin egen prosess med konverteringen. Dette gjaldt særlig forhold som dreide seg om hvordan familiemedlemmer hadde reagert på prosessen.

To av intervjuene var personlige møter, et intervju ble sendt på mail (se over) og det siste ble gjennomført via telefon. Det ble svært vanskelig å møte alle personlig. Kandidaten som besvarte pr. mail fikk intervjuguiden tilsendt på epost. I forkant hadde jeg en lang samtale med henne på telefon. Også i etterkant har jeg hatt en oppklarende telefonsamtale med dette intervjuobjektet, både om form, innhold og personvernsvakheter ved bruk av epost som datainnsamlingsmetode.

Transkripsjon er skriftliggjøring av muntlige samtaler, altså forskningsfilteret som regulerer overgangen fra det talte ord til tekst. Her er det ulike syn på hvor stor validitet et intervju som blir skrevet ned av intervjuobjektet, kan gis. Et intervju bør jo i henhold til den metodikken jeg har valgt, være en samtale mellom to personer hvor det foregår et dynamisk samspill mellom den som intervjuer og den som blir intervjuet. Dette er vanskelig å få til i muntlige situasjoner, men når intervjuobjektet selv transkriberer «samtalen» blir det ekstra vanskelig for forskeren fordi forskeren mister kontekstuelle data. Når en tekst blir transkribert fra en

narrativ form (tale) til en annen narrativ form (tekst), spiller språket en kompleks rolle. Det som blir skrevet ned kan fort virke flatt og kjedelig hvis du leser det høyt, fordi det har mistet de to viktige dimensjonene kroppsspråk og intonasjon.

Kvale og Brinkmann skriver i sin bok om transkripsjonens reliabilitet, validitet og etikk når intervjuet er gjennomført ved bruk av lydopptak. Når to personer transkriberer det samme lydopptaket av det samme intervjuet vil det ofte vise seg at de to ender opp med to forskjellige versjoner av den auditive versjonen av intervjuet. Det blir derfor veldig viktig å bruke (nok) tid og lytte flere ganger når en skal transkribere slike tekster. Hva som blir den riktige transkriberingen er vanskelig å si. I mine intervjuer skulle det vise seg i transkriberingsfasen at jeg hadde gjort det vanskelig for meg selv, i og med at intervjupersonene mine hadde fått fortelle historiene sine relativt fritt. Jeg valgte bevisst å bruke intervjuguiden min som grunnlag for transkriberingen. Jeg håper dette har gjort prosessen enklere, både når det gjelder transkriberingen og i arbeidet med analysen av den tekstlige empirien intervjuene utgjør i denne oppgaven.

Det har vært en tidkrevende oppgave å transkribere intervjuene jeg hadde gjennomført. Det var vanskelig å skrive ned ordrett da så mye av kommunikasjonen var ikke-verbal, særlig i de to intervjuene jeg gjennomførte ved personlig møte og telefonintervjuet. Det ble ytret mange ord som ikke var nødvendige i formidlingen, men som kanskje ga informantene mine tid til å formidle budskapet sitt slik de ønsket. Det er særlig det som har vært mest utfordrende for meg i oppgaven med å gi språket den tekstlige formen det måtte ha i forskningskonteksten.

Intervjuguiden ligger som vedlegg nummer 1 til oppgaven.

I [analysen](#) er det flere metoder som kan benyttes. De mest brukte alternativene er meningsanalyse, språklige analyser og teoretisk analyse. Når man har samlet mange sider med data, ble øvelsen å finne ut hvordan jeg skulle analysere datatilfanget jeg hadde tilegnet meg. Jeg har valgt å bruke en kombinasjon av informasjonsanalyse, der vekten ligger på tolkninger og meninger i teksten. Jeg gjengir informantens historier med deres egne ord i form av sitater som er av interesse for oppgavens fokus og som gir svar på min problemstilling.

[Sentrale definisjoner](#)

I denne oppgaven bruker jeg noen begreper som jeg har valgt å definere.

Validitet

Validitet kan defineres på flere måter. Jeg har valgt å bruke Kvale og Brinkmanns definisjon. De hevder at det å validere er det samme som å besvare spørsmålene hva og hvorfor med hvordan. Her er det ingen ting som er ”sannere” enn det andre. Dette blir gjerne kalt for kommunikativ validitet eller å ha et pragmatisk verdigrunnlag.⁵⁶ Validitetskravene kan deles opp i enda mindre fragmenter, sier Kvale og Brinkmann videre. Ved å benytte såkalt kommunikativ validitet kan man overprøve kunnskapskravene i en dialog, hvilket gjør at forskeren, til tross for at hun/han ikke er en objektiv ekstern person i situasjonen, blir objektiv i sine tolkninger av svarene.

Reliabilitet

Begrepet reliabilitet kan erstattes med ordet pålitelighet. Det som er ansett som valid blir målt opp mot om det er pålitelig i svarene på spørsmålene hva, hvorfor og hvordan.

Generaliserbarhet

Generaliserbarhet er den delen av forskningsvalideringen der andre skal kunne sjekke om det som er forsket på kan repliseres og/eller om resultatene lar seg gjenfinne i det virkelige liv.

Verifikasjon sier noe om hvor mye av intervjufunnene er generaliserbarhet, pålitelighet og validitet. Kvale og Brinkmann bruker her ordene reliabilitet og validitet som en forklaring på hva som menes med verifikasjon. Reliabilitet skal gi et bilde på hvor pålitelige funnene fra informantene var. Validiteten gir et bilde av hvor mye av informantenes budskap jeg som forteller gjengir. Bruker jeg alt jeg har funnet eller gjør jeg et utvalg som passer med min hypotese og min virkelighetsoppfatning? Har jeg fått svar på mine spørsmål gjennom intervjuene eller ikke? Påliteligheten i kvinnenens svar kan jeg ikke sjekke utover hva de har svart, men som forsker vet jeg hvilke valg jeg har gjort i mitt utvalg av datatilfanget jeg har å arbeide med.

Rapportering dreier seg om å gi en presentasjon av intervjupersonenes egen oppfatning av det de bringer til bordet, ikke bare intervjuerens fortolkninger av intervjuene. Forskerens

⁵⁶ Annechen Bugge, ”Produksjon av kvalitative data - noen metodologiske refleksjoner,” (Doktorgradsavhandling, Universitetet i Oslo, 1999)

kunnskap om hvordan hun/han har presentert sitt prosjekt for andre vil være farget av hennes/hans syn i denne delen av oppgaven. Hennes/Hans ord vil være synlige fordi forskeren meningsbærer sine funn ved å tolke intervjuobjektene stemme i analysen ved å bruke sitater fra intervjuene.

4.5 Betraktninger om person- og kildevern

De etiske vurderingene i denne typen oppgaver er ganske utfordrende da det er et svært personlig tema jeg har valgt. Jeg beskytter derfor kildene mine ved å anonymisere dem allerede i transkriberingsfasen. Siden jeg ikke har så mange intervjupersoner har det ikke vært vanskelig å anonymisere kvinnene. Intervjupersonene har ikke bedt om å få lese den transkriberte teksten. Det viktigste for intervjupersonene har vært å ikke bli gjenkjent gjennom oppgaven. Det er min oppgave å ivareta deres ønsker på best mulig måte.

Jeg har sendt en rapportering til NSD (Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS) for å kunne ”publisere” mine funn og ivareta informantenes rett til persovern. På denne måten har jeg søkt å sikre at andre som har interesse av oppgaven også kan lese den. Intervjupersonene har jeg anonymisert så de ikke skal kunne gjenkjennes av uvedkommende. Dette har vært et viktig premiss for å kunne få flest mulige ”ærlige” svar fra informantene.

Gir jeg et riktig bilde av mine informanter? Ja, etter beste evne har jeg etterstrebet det. Til tross for at jeg har gitt dem nye navn og ikke gjengir eksakte stedsnavn i forhold til hvor de er oppvokst, hvor de bor i dag eller hvor jeg har møtt dem mener jeg at bildet jeg skisserer av dem og deres erfaringer og valg er korrekt. Jeg tror kvinnene ville gjenkjent seg selv i oppgaven.

Jeg har gitt hver kvinne et informasjonsskriv som beskriver hva jeg gjør med materialet de har gitt meg. Kvinnene er gjort kjent med at lydopptak, eventuelle mailer og samtaler slettes i det denne oppgaven er levert. Jeg har fått godkjent både intervjuguiden min og prosedyrene mine for databehandling i arbeidet med oppgaven, herunder oppbevaring av personsensitive data.

Se vedlegg nr. 2 og 3.

5.0 Empiri

Her vil jeg gi en kort beskrivelse av hvilke erfaringer jeg har gjort meg underveis i prosessen, frem til analysen av de dataene jeg har samlet inn. Jeg vil på denne måten beskrive hvordan

intervjuene har gitt meg dataen jeg har trengt for å kunne analysere meg frem til de sentrale funnene i denne oppgaven ⁵⁷.

5.1 Vurderinger frem til endelig intervjuguide og den praktiske gjennomføring av intervjuene

Her vil jeg beskrive vurderingene jeg gjorde i fasen frem til en endelig intervjuguide var utarbeidet og intervjuene var gjennomført.

Jeg stilte totalt 34 spørsmål til informantene mine. Spørsmålene var delt inn i fire hovedkategorier som kan oppsummeres slik:

- familie og oppvekst
- konvertering
- tanker om fremtiden
- forholdet til familien før konvertering og slik det er i dag

I arbeidet med intervjuguiden tok jeg utgangspunkt i de syv fasene av et kvalitativt forskningsintervju slik det er beskrevet i Kvale og Brinkmanns bok, *Det kvalitative forskningsintervju* ⁵⁸. For å kunne svare på hovedproblemstillingen min måtte jeg ha informasjon om informantenes syn på sin egen konverteringsprosess, hva som ledet dem frem til å ytre den muslimske trosbekjennelsen og hvordan livet etter konvertering har svart til forventningene de hadde før konvertering. Som jeg har nevnt tidligere legger intervjuguiden min opp til et semistrukturert intervjuformat. I praksis har dette betydd at jeg har forsøkt å tilrettelegge for en samtale som er fleksibel i sin form, men hvor det overordnede målet mitt har vært å få intervjuobjektet til å gi en beskrivelse av sin livssituasjon og sin livsanskuelse ⁵⁹. Jeg har også forsøkt å få intervjuguiden til å gi rom for at intervjuobjektene, ved å fortelle illustrerende historier fra sitt liv, kunne belyse den grunnleggende tematikken i min forskning.

5.2 Oppsummering av intervjuene

⁵⁷ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave), kapittel 6

⁵⁸ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave).

⁵⁹ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave), 47

Før jeg skulle møte intervjuobjektene hadde jeg gjort meg noen tanker om hvordan jeg burde forberede meg til hvert enkelt intervju og hva som var viktig å tenke på. Hvor vi skulle møtes, hva jeg skulle ha på meg som smykker, klær og sminke var ikke uvesentlig i denne forbindelsen, da dette var kvinner som hadde konvertert til islam og som kunne være svært opptatt av de litt strengere tolkningene av religiøs kotyme. Det første intervjuet var spesielt viktig for meg da det ga meg mer informasjon om hva jeg kanskje kom til å møte senere i prosessen med de andre intervjuobjektene mine. At intervjuene ble bra var av avgjørende betydning for å kunne skrive denne oppgaven, så jeg overlot lite til tilfeldighetene. Vi ble enige om å møtes på en kafé i nærheten av intervjuobjektets bosted. Jeg var så heldig at jeg kunne møte to intervjuobjekter på samme sted, men selvfølgelig ikke samtidig. Lokalet var ganske folketomt på dagtid så det gikk fint å gjennomføre samtalene der, og det var ikke så vanskelig å finne hverandre. Det viste seg at det ikke var så vanskelig å få til disse intervjuene/samtalene, som jeg hadde fryktet. Intervjuobjektene snakket og snakket, noen ganger glemte de seg helt bort og spurte ”Hva var spørsmålet igjen?”.

Samtalene med de to jeg møtte ansikt til ansikt varte i henholdsvis i 47 minutter og 45 minutter. Transkribert utgjør de henholdsvis syv og fem sider. Det tok meg ca. 30 minutter å transkribere 10 minutters tale til tekst fra diktafonen. Når jeg ser på tekstene i dag er jeg informantene mine evig takknemlig for at de har delt så fritt med meg av sine livshistorier. At de lot meg ta del i sine innerste tanker og meninger, også de aller hemmeligste som få andre har fått vite, har vært et privilegium, og det er en stor tillitserklæring som er blitt meg til del. Akkurat dette har jeg tenkt mye på i arbeidet med denne oppgaven. Jeg er bevisst på at jeg med dette også er blitt gitt et stort ansvar.

Intervjuet som ble gjennomført på epost transkriberte seg selv. Dette intervjuet utgjør fem sider av datagrunnlaget mitt. Det var en god tekst informanten sendte meg. Før jeg fikk det på epost hadde jeg snakket med kvinnen på telefonen flere ganger. Først for å spørre om hun ville la seg intervju, noe hun takket ja til. Det viste seg at det skulle bli vanskelig for oss å møtes av ulike årsaker, derfor sendte hun meg istedenfor teksten i skriftlig form. Det jeg har vært opptatt av i det videre arbeidet med hennes tekst har vært å vurdere om svarene hennes kanskje kunne bære preg av å være noe mer ”kontrollerte”, eventuelt mer regissert, enn svarene fra de informantene jeg hadde muntlige intervjuer med. Intervjuobjekter som får svare i tekst ikke tale, får ofte tenkt seg om før de svarer og resultatet kan enkelte ganger bli regissert historiefortelling, der fortellingen er basert på hvordan intervjuobjektet ønsker å fremstille seg selv. Men jeg må virkelig rose kvinnen. Hun har gitt meg sin livshistorie,

tilsynelatende uten å legge noe til eller trekke noe fra. Hun gir inntrykk av å skrive ”rett fra levra” og historien hennes fremstår som genuin.

Det siste intervjuet jeg gjennomførte var på telefon med intervjuobjektet. Den samtalen varte i over en time. Jeg transkriberte samtidig som vi snakket, men det var ikke en optimal løsning skulle det vise seg undervegs i intervjuet. Det ble noen pauser i samtalen mens jeg skrev. Jeg valgte å skrive rett inn i intervjuguiden. Dette intervjuet var på to sider, og det skal sies at man lærer så lenge en lever. Jeg må innrømme at jeg var mer strukturert i dette intervjuet enn jeg var i de andre. Resultatet av samtalene var uansett godt og analysegrunnlaget mitt var tilstrekkelig for mitt formål med denne oppgaven.

5.3 Intervjuobjektene livshistorier, en oppsummering

Sara

Sara er den yngste av mine informanter. Det er 5 år siden hun fremsa den muslimske trosbekjennelsen, men mener hun har vært muslim lenger enn dette.

Sara var bare åtte år da faren hennes døde. Med farens dødsfall mistet hun sin barnetro på den kristne Gud og Jesus. Da hun var 14 år kunne hun konfirmeres og hun valgte en kristen konfirmasjon. Mens hun gikk på konfirmasjonsforberedende kurs fikk hun tilbake sin tro på Gud. Men, det er fremdeles mye ved kristendommen hun strever med på dette tidspunktet, og det gjør at hun velger å gjennomføre Ramadan (en av de muslimske trospilarene: fasten) med en venninne når hun er 17 år. Dette ble begynnelsen på Saras konvertering til Islam, mener hun selv. Sara har også hatt en muslimsk kjæreste som skulle være med til England. Hun hadde gledet seg for da kunne de være åpne om forholdet. Hjemme i Norge måtte de holde det hemmelig for hans familie. De aksepterte ikke hans ikke-muslimske kjæreste. Sara reiser til England det året for å være utvekslingsstudent og i løpet av året så bestemmer hun seg for å bli muslim. Hun må vente til hun er 18 år og kan velge selv, ellers vil ikke moren la henne gjøre det. Sara begynner å følge flere av islams mange ”regler” på denne tiden. Hun velger bort alkohol, spiser ikke svinekjøtt og hun velger å dekke til håret sitt. Høsten året etter at hun reiste til England gikk hun på konverteringskurs i moskeen der hun bodde. Det var her hun ytret trosbekjennelsen foran de andre på kurset. Moren var tilstede i moskeen da Sara konverterte og etterpå ville hun gjerne gi Sara en gave.

Det ble moren som fortalte resten av familien om Saras valg, og det synes Sara fremdeles er litt vanskelig.

Etter en tid gifter hun seg med en mann som selv har konvertert til Islam. Det er ganske uvanlig at hun ikke gifter seg med en som er født muslim. Kanskje særlig her i Norge hvor det ikke er så mange tradisjonelt norske mannlige konvertitter. Hjemme har de et ganske likestilt forhold til fordeling av husarbeid. I dag studerer hun psykologi og har planer om å jobbe utenfor hjemmet når hun er ferdig med studiene. Hun har valgt å bli psykolog og tror det vil være en stor nytte å være muslimsk innen denne profesjonen da det ikke finnes mange muslimske psykologer i Norge i dag. Hun hevder at en ikke-muslimsk psykolog ikke kan hjelpe personer som sliter med å finne gode løsninger på dilemmaer relatert til situasjoner der livet og den religiøse praksisen kommer i konflikt med hverandre, og at det vil være en fordel for mange muslimer å ha en psykolog med samme religiøse tro og utgangspunkt. Hun har i dag både ikke-muslimske venner og muslimske venner, mange av dem er selv konvertitter. Sara og mannen har valgt å holde på tradisjonen med å feire de lutherske evangeliske høytidene (jul, påske, pinse osv..) og samlende nasjonale festdager som 17.mai, og er sammen med familiene sine i høytidene. De er ikke så glade for at det serveres alkohol, men ønsker at barnet deres skal få ta del i både de norske høytidene og få en god muslimsk oppdragelse fordi familien bor i Norge.

Moren til Sara var veldig bekymret for at Sara skulle få seg en ektemann fra det muslimske miljøet. Skrekkhistorier om konemishandling, flerkoneri og kvinnen som slave i hjemmet skremte henne. Moren ble glad da Sara fant kjærligheten med en mann som ikke passet med bildet stereotypen tegner av muslimske menn, og hun innså at hun hadde bekymret seg unødig.

Sara har gjennom hele prosessen hatt god kontakt med familie og venner.

Nora

Nora hadde en litt annerledes tilnærming til Islam.

Hun vokste opp i et kristent hjem. Familien var aktivt praktiserende pinsevenner og deltok mye i det religiøse livet i pinsebevegelsen. Samtidig møtte hun mange muslimer i nærmiljøet sitt, og fikk i oppveksten flere "ikke-norske" venner. Hun ble spurt om hun ville gjennomføre Ramadan sammen med en muslimsk venninne. Nora var 16 eller 17 år da hun fastet første gangen. Det ble starten på noe hun kom til å gjøre i flere år, uten at hun fortalte at det var det hun gjorde, hjemme. Nora identifiserte seg som kristen i hele oppveksten, men sier selv at det var trosaspekter ved kristendommen hun ikke klarte å forstå. Det at Gud har skapt alt og konseptet om den treenige Gud ga ikke mening for henne.

Hun flyttet hjemmefra da hun var 19 år, og det gjorde det lettere å etterleve påbudene i islam. På dette tidspunktet drikker hun ikke alkohol, spiser ikke svinekjøtt og hun går ikke på byen.

Hun husker at hun på et tidspunkt ba til den kristne guden for å fortelle at hun ikke kunne be til ham lenger. Hun leste Koranen og klarte ikke å legge den fra seg. Ved å lese Koranen fant hun ut at det bare var én Gud hun skulle be til i islam. Nora har gått til det skritt at hun har meldt seg på islamskurs i moskeen i denne perioden, og av læreren får hun beskjed om at hun må lære seg den muslimske trosbekjennelsen og si den høyt for den kvinnelige forsamlingen i moskeen. Dette gjør Nora og med det er hun en fullbefaren muslim. Nora forteller selv at hun har regnet seg som muslim fra hun var 19 eller 20 år. Hun levde i flere år som ”skapmuslim” og fortalte det ikke til familien før hun hadde levd slik i omtrent fire år. Med tiden begynner hun å praktisere islam strengere og med det begynner hun å følge tidebønnene og dekke til håret.

Da Nora var 22 år møtte hun ham som hun gifter seg med. Han er flyktning fra Kurdistan og er født muslim. Nora og mannen feirer ikke de norske høytidene og feirer ikke fødselsdager, men barna får gå i bursdager. Foreldrene ønsker ikke å fortelle barna hvorfor de ikke feirer høytider og bursdager før barna er eldre og kan forstå de religiøse begrunnelsene. De ønsker å gi barna en ikke-materialistisk oppvekst. Nora føler det er for mye reklame på TV og i media generelt, og hun vil ikke at barna skal bli påvirket. Nora sier hun husker hvordan reklamen påvirket henne og at hun hadde perioder med dårlig selvbilde da hun var yngre. Dette ønsker hun ikke for barna sine. Familien har derfor valgt å ikke ha tv hjemme. Av Nora og mannen er det hun som har vært den som har praktisert islam strengest, men mannen har vært mer aktiv de siste årene.

Nora har i dag et godt forhold til familien, men relasjonen har ikke alltid vært god. Spesielt forholdet mellom henne og søsteren har vært litt vanskelig. Når de var ungdommer var de veldig ulike og valgte ulike fritidsaktiviteter og forskjellige vennegrupper.

Nora føler hun har funnet det hun har ledd etter hele livet. Islam har gitt henne fred innvendig. Hun ønsker at alle mennesker skal finne den samme frelsen, og ber for at ikke-muslimer en dag skal finne ”den rette veien”.

Nora kaller seg revertitt og ikke konvertitt. Hun mener hun har funnet tilbake til det som er hennes religiøse naturtilstand. Se punkt 1.0.

Berit

Berit vokste opp i en helt annen tid enn Sara og Nora. Hun er eldst av informantene mine og har vært den av dem som var lengst på leting etter noe som er større enn henne selv, som hun beskriver det selv. Hun vokste opp i en familie som ikke var kristen. Broren er i dag agnostiker mens søsteren jobber som hjelpeprest/kateket i statskirken og har et aktivt kristent livssyn.

Berit har vært muslim i 20 år. Da hun fant islam var barna ni og tolv år. Ingen av barna er i dag verken kristne eller muslimer, men de viser stor respekt for muslimer og Koranen. Berit beskriver sin egen prosess med å bli muslim som lang. Det er mye som skal avlæres og tillæres. Man skal overholde reglene om å ikke spise svinekjøtt, ikke drikke alkohol, og man skal venne seg til at man ikke kan bade lenger og at man ikke skal kle seg i avslørende klær. Man må slutte å feire kristne høytider, ta bort alle gjenstander som kan ha en religiøs betydning og ikke være sammen med menn som ikke er i ens egen familie. Ikke minst må man legge Koranen øverst på bokhyllen.

Berit vokste opp på et mindre tettsted på Østlandet. Hun var med venninner til Betania⁶⁰ til tross for at familien ikke var kristen, og hun var medlem av KFUK-speideren fram til hun var tenåring. Berit var med på sommerleirer i regi av KFUK og hun deltok i nattverd, men hun fant til sin store fortvilelse aldri det hun kaller frelse ved denne handlingen. Hun har hele livet gått aktivt inn for å finne frelsen og en periode var hun med i et Buddhistisk samfunn, men hun fant ikke frelsen her heller.

Som voksen tok hun en lang høyskoleutdanning og da hun vendte hjem igjen oppnådde hun ikke kontakt med verken mor eller søsken. De tok avstand fra henne fordi hun på dette tidspunktet hadde skilt seg fra sin ektemann. Berit skilte seg fra første ektemann, første ektemann var agnostiker. Berit og mannen ønsket ikke at barna skulle ha kristendomsundervisning på skolen. Berit har ikke fått flere barn, utenom de to hun fikk med første ektemann.

Hun begynte etter hvert å jobbe med flyktninger. Hun fikk en stilling som prosjektleder for muslimske barn, og kom i kontakt med mange muslimer og det muslimske miljøet. Her fant hun det hun hadde søkt så lenge etter i livet. Hun begynte å lese i Koranen og fant endelig svar på alle spørsmålene hun hadde balet med gjennom livet. Berit hadde tvilt på mye av det det samme som Nora ved kristendommen, særlig fenomenet Den treenige Gud. Gudsbegrepet i islam var mye enklere for henne å godta.

I 2001 giftet hun seg med en irakisk flyktning. Det å være gift med en kurder er både lett og vanskelig, sier Berit. Mannen er ikke strengt religiøs, selv om han kommer fra Irak, men hun må velge sine aktiviteter utenfor hjemmet med omhu. Berit og mannen har sin egen tilnærming til Islam, av forskjellige årsaker. De forsøker å be til tiden, mannen går ofte til moskeen og de gjennomfører fasten i desember. De gir også mye til humanitært arbeid

⁶⁰ Betania (De frie Evangeliske forsamlinger) , i 1910 ble de en del av Pinsebevegelsen i Norge.

(zakat). Berit har valgt å ta et muslimsk navn. Hun er overbevist om at hun tok et riktig religiøst valg. I islam fant hun det fellesskapet hun hadde lett etter.

Berit har fortsatt ikke kontakt med sin mor eller sine søsken, men hun skriver med sin far på mail hver uke. Han har alltid respektert mitt valg, sier Berit

Berit kaller seg revertitt. Hun mener hun har kommet tilbake til det som er hennes naturtilstand som muslim ⁶¹.

Ruth

Den siste av mine informanter er Ruth. Hun er oppvokst i et tettsted på Vestlandet. Familien var ikke spesielt kristne så Ruth har fått sin kjennskap til religion fra skole og utdanning. Hun flyttet til Oslo som ung kvinne for å studere og jobbe.

I Oslo kom hun i kontakt med mange mennesker og miljøer, blant annet gjennom naboene sine i storbyen. Mannen som bodde ved siden av henne var muslim og det var han som til slutt ble ektemannen hennes. Faren tok det ikke pent at hun hadde giftet seg med en muslimsk mann, men moren aksepterte det etter hvert. Vennene brydde seg ikke om at hun hadde giftet seg med en muslimsk mann. Mannen til Ruth drev ikke med misjonering og prøvde ikke å omvende Ruth til å konvertere.

Fordi familien var så skeptiske, levde Ruth et hemmelig liv i Oslo mens hun og kjæresten var samboere de første tre årene. Når familien fra Vestlandet kom på besøk flyttet samboeren ut og hun latet som hun var singel.

Hun levde i denne perioden i et muslimskdominert miljø, men hun konverterte ikke før den yngste av barna ble født. Det er nå 16 år siden. Da skjedde det noe svært dramatisk i Ruths liv. I dag kan hun ikke beskrive hva som egentlig skjedde, men hun mener hun fikk hjelp av Gud da den eldste sønnen satte en kyllingbit i halsen. Han var i ferd med å bli kvalt og Ruth fikk som ved et mirakel gutten til å hoste opp kyllingbiten.

Der og da så sa jeg at det må være Allah som hjalp meg. Mannen min ble så glad. Det var mannen min og svogeren min som var tilstede. Etter det så har jeg bare sagt det to ganger til. Jeg har aldri praktisert annet enn å ikke spise svinekjøtt og ikke drikke alkohol, sier Ruth.

Det var kun hennes manns familie som fikk vite at hun hadde konvertert. Hun sa det ikke til noen andre på det tidspunktet og hun følte hun levde to liv, ett på jobb og ett i det muslimske miljøet. Ruth klarte ikke å ta alt inn over seg og hun følte det var en sterk dobbeltmoral i det muslimske miljøet. Når mannen døde, brøt hun helt med det muslimske miljøet. Hun følte

⁶¹ Definisjon i punkt 1.0

hun trengte luft. Hun flyttet tilbake til hjemstedet sitt. I dag er hun fornøyd med livet sitt slik det arter seg.

Islam preger livet mitt hver dag, og islam ligger fortsatt i meg, sier Ruth.

Begge barna hennes er muslimer, men bare den eldste er praktiserende muslim.

Ruth mener hun ikke gjorde det riktige valget for 16 år siden, da hun ikke klarte å ta skrittet fullt ut og bli en god muslim. Hun mente den muslimske trosbekjennelsen da hun ytrete den den gangen, men hun har ikke klart å etterleve kravene i de fem søylene i islam i perioden etter konvertering, noe hun ønsker hun hadde klart i større grad i ettertid.

Ruth er den konvertitten som ikke lenger kaller seg konvertitt. Hun er det muslimene vil kalle en avhopper eller frafallen (fra gresk: apostasi).

6.0 Analysen

I analysen har jeg brukt boken Religionspsykologi, Danbolt, Engedal, Hestad, Lien og Stifoss-Hanssen ⁶² og boken til Kvale og Brinkmann, det kvalitative forskningsintervju ⁶³.

I denne delen av oppgaven vil jeg gi en presentasjon av mine informanter og analysen av svarene informantene mine har gitt meg. Her vil min stemme være tydelig for det er jeg som er analysefilteret intervju svarene siles gjennom. Jeg tolker og diskuterer svarene og denne tolkende diskursen utgjør analysen i denne oppgaven.

Jeg har valgt å dele opp analysen i de fire hovedkategoriene jeg brukte som grunnlag for intervjuguiden.

De fire kvinnene som har bidratt til analysegrunnlaget mitt er alle født og oppvokst i Norge.

De har ulik bakgrunn og alder, og representerer et tilfeldig utvalg av representanter i gruppen kvinnelige konvertitter i Norge. Kvinnenes bakgrunn og livshistorier er viktige for å kunne få et helhetlig bilde av hvordan og hvorfor de har valgt å konvertere til islam.

Familien og oppveksten

Sara: Så husker jeg han døde. Da kom presten til oss og hadde samtale med oss. Da husker jeg, jeg sa at nå tror jeg ikke lenger. Hvis ikke gud kan hjelpe meg med det her så tror jeg

⁶² Danbolt et al., *Religionspsykologi*, (Oslo: Gyldendal, 2014).

⁶³ Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju* (Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave).

ikke lenger. Da sa presten det forstår Gud sa han. Men etter det så trodde jeg ikke i det hele tatt.

Religionspsykologien har både en klinisk forståelse av relevans og vil bidra til å forstå menneskers tro og livssyn. Religionspsykologien spekulerer på hvordan en tro, eventuelt et livssyn, både kan fungere som en støtte og være en byrde for mennesker i krise, for eksempel i forbindelse med sykdom og dødsfall ⁶⁴. Sara mistet sin tilhørighet til det som var hennes tro og ståsted i livet da faren døde. Troen kan være det som holder mennesker sammen i slike situasjoner, men for Sara ble det ikke slik. Etter 22. juli 2011 kan vi se en god illustrasjon på det motsatte, nemlig en situasjon der folket kom sammen i ritualer, symboler, steder og samlet seg om samme ledere, om enn uten et kristent innhold som fundament. Etter 22. juli var det samfunns moralsen og den tverrpolitiske enigheten om hvordan terrorens skulle møtes som fylte religionens plass i den tolkningsrammen religionspsykologien gir oss.

Saras opplevelse av å ikke bli hørt av Gud, førte til at hun valgte å ikke tro på ham lenger. Hun bryter med sin barnetro. Opplevelsen av å ikke bli hørt er ofte vanskelig og her skiller mennesker lag. Noen velger å se på Gud som allmektig og skaper og ufeilbarlig, mens andre ikke skjønner eller godtar at Gud valgte akkurat deres kjære. Hva som gjør at du faller ned på den ene eller den andre siden, sier religionspsykologene, blir da hvor sterk tro og tilhørighet til den lutherske evangeliske kirke du har. Mange vil finne trøst i sin tro og føle et fellesskap med Gud og kirken. Saras tro var nok ikke robust nok, i og med at familien ikke hadde en klar tilhørighet til den lutherske evangeliske kirke, så for henne det ble vanskelig å opprettholde troen i denne krisen.

Hun sier selv at hun og broren ble fort ”voksne” etter denne hendelsen, men hun betegner oppveksten som trygg for dem begge. Troen fant hun igjen da hun skulle konfirmere seg. Hun sier troen og nærheten til Gud kom tilbake til henne igjen, og beskriver at hun fikk en slags åpenbaring da hun var på konfirmasjonsleir ⁶⁵. Saras historie kan sammenligne med fortellingen om Paulus som fikk en plutselig omvendelse i livet. En åpenbaring eller et kall fra Gud ga Sara hennes barnetro tilbake og med troen kom nærhet til den lutherske evangeliske kirke. Hun hadde fremdeles problemer med enkelte dogmer ved kristendommen, men det var underordnet. Den treenige Gud, hvor Gud er en og samtidig tre var et av vanskeligste temaene for henne i kristendommen. Dette er det flere lutherske evangeliske kristne som har problemer med å forstå. Sara beskriver at hun ble glad da hun fikk troen tilbake og at hun fikk en fornemmelse av eller bekræftelse på at faren hennes hadde kommet til et fint sted etter døden.

⁶⁴ Danbolt et al., *Religionspsykologi*, (Oslo: Gyldendal, 2014), 18

⁶⁵ Danbolt et al., *Religionspsykologi*, (Oslo: Gyldendal, 2014), 243

Det skulle vise seg at den kristne troen hennes ikke ga svar på alle hennes religiøse undringer, så da hun var 17 år og en venninne spurte om hun ville faste med henne, sa hun ja. Sara syntes islam var spennende og tenkte det hadde hun lyst til å prøve. Problemet var at hun skulle være utvekslingsstudent i England et år og Ramadan⁶⁶ sammenfalt med avreisen til England det året. Hun både gruet og gledet seg til å reise, men det skulle vise seg at hun kom til en muslimsk vertsfamilie. Moren i vertsfamilien var så snill og hjalp henne slik at hun kunne fullføre Ramadan (fasten). Dette var ikke Saras første møte med islam. Hun hadde hatt en muslimsk kjæreste helt frem til hun reiste til England. Dette forholdet ga ikke Sara noen god relasjon til det muslimske miljøet, forteller hun. De måtte holde forholdet hemmelig for hans familie. Det ville ikke blitt akseptert at de var kjærester fordi hun ikke var muslim.

Det å holde slike ting hemmelig er det flere av informantene som gjør i ulike faser av konverteringsprosessen.

Nora holder det hemmelig for familien og kaller seg selv en skapmuslim de første årene hun er muslim. Ruth forteller ikke om sitt forhold til den muslimske mannen. Hun forteller ikke om konverteringen sin til andre enn mannens familie.

Sara er åpen gjennom hele konverteringsprosessen sin, men har også et forhold bak seg som måtte holdes hemmelig. Berit har vært åpen om sin konverteringsprosess og erfart gjennom det at hun mistet både familie og venner i prosessen.

Saras interesse for islam utviklet seg mens hun oppholder seg i England. Hun tar flere etiske og religiøse valg mens hun er der. Når hun kommer hjem er det mange som tror at hun allerede er blitt muslim. Saras konvertering til islam skjer som en konsekvens av at hun presenteres for islam av folk som allerede er muslimer. Både venner fra barndommen i Norge og vertsfamilien i England har bidratt til at Sara velger som hun gjør. Dette er i tråd med innholdet i begrepet vi kaller "kamerat-konvertering", som både Roald og Vogt har beskrevet⁶⁷. Sara konverterer ikke før høsten etter at hun har kommet hjem fra England. Sara har et veldig nært forhold til familien, særlig mor og bror, denne relasjonen har vært viktig for henne å opprettholde etter konverteringen. Saras omvendelse til islam er en mye mer gradvis religiøs endring enn den hun beskriver at hun gjennomgikk som 14 åring, da hun ble kristen igjen eller den forandringen som skjedde med henne da hun som åtteåring mistet barnetroen

⁶⁶ Def. Ramadan, den islamske fastemåneden, som er måneårets 9.månedlige;faste (sawm). Ramadan er en av islams fem søyler og en religiøs plikt for alle muslimer. Snl.no

⁶⁷ NTB, "Flere nordmenn konverterer til Islam," *Nettavisen*, 08.06.2015, <http://www.nettavisen.no/nyheter/flere-nordmenn-konverterer-til-islam/3422796512.html>

etter farens dødsfall. Vi kan si at Sara gjør et paradigmeskift der hun endrer sin forståelse av virkeligheten ved å konvertere til Islam. James T. Richardson ville sagt at hun er en aktiv konvertitt og det utfra et sosialt perspektiv ⁶⁸. Hun bryter med det gamle og får her en ny forståelse av sitt religiøse liv. Både James og Freud mener religionen hører til hos mennesket om det er individbasert eller i et fellesskap. Mens James prøver å finne virkningene av religiøs tro, så prøver Freud å finne ut hvilke intrapsykiske prosesser som leder frem til de indre gudsbilder hos det troende mennesket ⁶⁹.

Nora: Det var en som sa, du er en av oss lissom. Du er utlending du, de mente det positivt da. Da tenkte jeg aldri på at jeg skulle bli muslim.

Når du er ung og går igjennom livet og kjenner på disse to forskjellige verdenene gjør det noe med deg. Freud vil si at Noras identitet alltid vil være preget av det som er blitt sagt og gjort både i menigheten og miljøet hun vokste opp i. Moren til Nora fikk en kronisk sykdom og hun blir gradvis dårligere jo eldre hun blir. Dette førte til at familien ikke kunne være like aktive i menigheten som før og de var ikke så engasjerte i det kirkelige fellesskapet lenger. For å knytte dette til teorien kan vi se på hva religionspsykologene har å si om temaet. I boken Religionspsykologi av Danbolt m. fl. snakkes det mye om identitet og religion. Sett i konteksten av Noras oppvekst er det særlig to ting jeg vil trekke frem. I boken til Danbolt m.fl. så brukes uttrykket: ”Etablering av kosmos” ⁷⁰ For Nora betyr dette at hun gjennom symbolsk atferd og rituell samhandling føler seg som en del av et fellesskap, men uten at det kom til uttrykk verbalt eller etablering av kosmos finner sted når intervjuobjektene og alle andre konvertitter fremsier trosbekjennelsen for første gang, Grimes ⁷¹ og Driver ⁷² gir også uttrykk for det samme. Det at Nora etter hvert lever som en muslim men ikke tok det endelige skrittet med å ytre den islamske trosbekjennelsen bekrefter at hun var inne i en prosess der hun reetablerte sitt kosmos, men at dette var en prosess som gikk over tid.

Den norske psykiateren Nils Johan Lavik har forsket på ritualers betydning i ungdomsårene. Hans forskning er fra 1970- tallet. ⁷³ Han hevder at ritualer kan fungere modererende ved kollektive/institusjonelle kriser, noe som gir seg til uttrykk ved en gjensidig anerkjennelse av individets nye status. Det han mener er at i det moderne samfunnet er ikke grensene så klare i

⁶⁸ Danbolt et al., *Religionspsykologi* (Oslo: Gyldendal, 2014), 243

⁶⁹ Danbolt et al., *Religionspsykologi* (Oslo: Gyldendal, 2014), 72

⁷⁰ Danbolt et al., *Religionspsykologi* (Oslo: Gyldendal, 2014), 205

⁷¹ R. L Grimes, *Beginnings in ritual studies* (Columbia, S.C:University of South Carolina Press, 1995)

⁷² T Driver, *Liberating Rites, Understanding the Transformative Power of Ritual* (Boulder:Westview Press, 1998)

⁷³ Danbolt et al., *Religionspsykologi* (Oslo: Gyldendal, 2014), 206

det å skille eller avgrense de ulike grupperingene i samfunnet, det flerkulturelle samfunn⁷⁴. I praksis betyr dette at det er enklere å leve i et flerkulturelt samfunn der du blir godtatt enn ett der du ikke blir godtatt. Dette kan sees i sammenheng med Noras oppvekst: Hun sier hun er mer sammen med ungdommer fra andre kulturer enn sin egen. Nora eksponeres for islam gjennom det muslimske miljøet hun beveger seg i ytterkanten av⁷⁵ i barndoms- og ungdomsårene. Det at hun mener hun har fått flere norske venner etter konverteringen enn hun hadde før konverteringen er interessant sett i denne konteksten. Det kan tyde på at Nora etter konverteringen har funnet seg en omgangskrets som godtar hennes valg. De nye norske vennene er også konvertitter og de har funnet hverandre gjennom sosiale medier og moskeen. De deler altså et rituell fellesskap i islam og har felles referanser kulturelt. Nora føler de har likere verdier og legger vekt på de samme religiøse levereglene. Hun får bekreftelse på sine egne verdier og vurderinger i gruppa og individene i gruppen har lik status, slik hun opplever det.

Berit: Jeg var med på flere (kristne, forfatterens anmerkning) sommerleirer hvor det ble arrangert nattverd, men jeg fant til min store sorg aldri frelse. Det var jeg svært lei meg for. Jeg hadde rikelig mulighet til å finne frelse, men det var rett og slett ingen gjenklang.

Berit hadde gjennom oppveksten et ønske om å finne troen, men det ble ikke slik. Hun identifiserte seg ikke med det kristne rituelle fellesskapet⁷⁶. I voksen alder søkt hun mot buddhismen og var i templet og lærte om religionen, men hun fant heller ikke her det rituelle fellesskapet hun søkte etter, så det ble et kort bekjentskap. Her ville Sigmund Freud sagt hun søker etter en "farsfigur". William James ville sagt det er menneskets egne følelser, handlingsimpulser og tankemønstre som formes, og som kommer til uttrykk gjennom religiøse erfaringer⁷⁷. At Berit ikke finner det hun søker etter i Buddhismen heller, kan med utgangspunkt i James teori skyldes at hun ikke klarer å identifisere seg med det rituelle fellesskapet fordi det ikke finner gjenklang i hennes egne følelser og handlingsimpulser. Det går et skille i Berits liv da hun begynner å jobbe med muslimske barn. Det er gjennom dette arbeidet hun kommer i kontakt med islam. Hun får kolleger fra mange ulike land og en

⁷⁴ N. J Lavik, "Psykiatriske synspunkter på "livsritualer"- med særlig henblikk på ungdomsårene," *Kirke og Kultur* nr.1 (1977)

⁷⁵ NTB, "Flere nordmenn konverterer til Islam," *Nettavisen*, 08.06.2015,

<http://www.nettavisen.no/nyheter/flere-nordmenn-konverterer-til-islam/3422796512.html>

⁷⁶ N. J Lavik, "Psykiatriske synspunkter på "livsritualer"- med særlig henblikk på ungdomsårene," *Kirke og Kultur* nr.1 (1977)

⁷⁷ Danbolt et al., *Religionspsykologi* (Oslo: Gyldendal, 2014), 74 og 81

del av arbeidskameratene var muslimer. Samtidig skjer det en del fremskritt rent teknologisk i verden på denne tiden. De teknologiske fremskrittene bidrar til å gjøre verden mindre og informasjon mer tilgjengelig. Internett ble noe «alle» hadde tilgang til og Koranen ble tilgjengelig på norsk. Denne utviklingen har nok også vært elementer i Berits konverteringsprosess.

Berit vokste opp i en tid hvor Norge kan klassifiseres som et kulturelt og religiøst homogent samfunn. Hun fikk først kjennskap til religionsmangfoldet som voksen. Hennes prosess begynner med at hun og barna får mange venner i det iranske miljøet, der de følte en stor varme. De følte seg inkluderte og ikke minst at de ble møtt med anerkjennelse i det muslimske miljøet. Vi kan si at Berits konverteringsprosess initieres av vennskap. Hun finner gjenklang og bekreftelse for sine handlingsimpulser og følelser i dette fellesskapet, som James ville sagt det.

Berit: Jeg har også reist flere ganger til Midt Østen (Iran flere ganger, Palestina og Israel, Syria, Irak, India, Marokko (landsbygda). Overalt har jeg blitt tatt veldig god imot og har hatt svært gode opplevelser.

Gjennom sine reiser får hun et innblikk i hva islam står for. Gjennom samtaler med kollegaer og venner lærer hun mer og forstår mer. Berit blir påvirket og eksponert for Islam gjennom det muslimske miljøet hun er en del av/i kontakt med ⁷⁸. Hun beskriver at hun fant svaret på sin søken etter noe som var større enn henne i møte med islam og fellesskapet som introduserte henne for religionen. Det hun hadde syntes var problematisk i kristendommen fikk hun det hun opplever som bedre svar på i islam og Koranen.

Berit: Allah sier i Quran at den kom som et tilsvarende på hva folk hadde for spørsmål i forbindelse med bl.a treeingheten og Jesus som Guds sønn.

Allah er Gud på arabisk, så alle som bor i disse områdene hvor det snakkes arabisk sier Allah der kristne og Jøder snakker om Gud. Dette er ikke noe nytt som kom med islam, men det at det var en profet ved navn Mohammed som var Guds sendebud var nytt for menneskene. For muslimene var han den siste og rette profet, mens det i kristendommen er Jesus som er siste

⁷⁸ NTB, "Flere nordmenn konverterer til Islam," *Nettavisen*, 08.06.2015, <http://www.nettavisen.no/nyheter/flere-nordmenn-konverterer-til-islam/3422796512.html>

profet og i jødedommen Moses. Dette er de grunnleggende ulikhetene i disse religionene. Jødedommen, kristendommen og islam er alle religioner som regner Abraham som sin felles stamfar ⁷⁹. Islam er en av de fem store religionene vi har i verden i dag, men av de tre jeg har omtalt her er islam den yngste.

Berit har funnet et fellesskap hun føler tilhørighet til i islam, men det tok noen år fra hun blir innviet i religionen til hun regner seg selv som en rettroende muslim. Jeg kommer tilbake til dette i avsnittet om Berits konvertering.

Ruth har sin forbindelse med islam gjennom jobb og kjæreste/samboer. Da familien kom fra Vestlandet måtte kjæresten ikke være tilstede. Det å holde noe skjult er ikke godt for noen, men hun var vel klar over foreldrenes mening om muslimer. Ruth hadde ingen søken etter tro men var som de andre kvinnene åpne for det flerkulturelle samfunn.

Disse fire kvinnene har ulike bakgrunner når det gjelder både tro og oppvekst-miljø. Den ene har et dødsfall i nærmeste familie i tidlig alder, som preger hennes forhold til religion og tro. En vokser opp i et kristent hjem. Den tredje har ikke noe annet forhold til religion enn trosopplæringen som ble gitt på skolen og den fjerde har vært søkende i hele sitt liv og har vært i kontakt med flere ulike trossamfunn i sin søken etter meningen med livet. Kvinnene har valgt ulike veier, men alle fører til at kvinnene konverterer. Jeg vil si at de alle fire har vært åpne for en ny perspektiver når det gjelder deres religiøse liv. Alle fire har vært eksponert for islam på den sosiale arenaen i livet. Vi kan med teorien på vår side si at kvinnene har vært gjenstand for det vi kan kalle en ”kamerat konvertering” ⁸⁰ og de har hatt en aktiv konverteringsprosess sett med et sosial perspektiv ⁸¹.

Konverteringen

Sara er den yngste av kvinnene. Hun har vokst opp i en flerkulturell samfunnskontekst. Det er ikke så uvanlig i dagens samfunn. Vi kan se denne flerkulturelle samfunnskonteksten som et resultat av arbeidsinnvandringen som startet på 1960-tallet, se punkt 2.1. Siden 1960-tallet har det kommet både flyktninger og asylsøkere til Norge, og mange har kommet hit som et resultat av familiegjenforening. Både Sara og Nora har vokst opp i et flerkulturelt samfunn,

⁷⁹ I Mosebok

⁸⁰ NTB, ”Flere nordmenn konverterer til Islam,” *Nettavisen*, 08.06.2015, <http://www.nettavisen.no/nyheter/flere-nordmenn-konverterer-til-islam/3422796512.html>

⁸¹ Danbolt et al., *Religionspsykologi* (Oslo: Gyldendal, 2014), 243

mens Berit og Ruth vokste opp i en annen tid og en mer homogen samfunnskontekst. Hvis vi maler med bred pensel kan vi si at det religiøse og samfunnsmessige verdigrunnlaget var mer homogent i deres oppvekst⁸². De hadde ikke kjennskap eller tilgang til det samme flerkulturelle samfunnet som Sara og Nora, før de møter dette i voksen alder og de blir kjent med ulike trossamfunn og kulturer. Berit og Ruth lever i samfunnet parallelt med at det utvikler seg til å bli et flerkulturelt samfunn. Det er helt i tråd med teorien om at noen føler en stor trekning mot et ny trosretning, mens andre igjen føler en avsky mot dette nye. Lavik vil si at noen føler sitt rituelle fellesskap truet av de nye aktørene på den religiøse samfunnsarenaen. For andre har denne nye situasjonen gitt mulighet for å finne et alternativt fellesskap med annen symbolatferd og en rituell samhandling som gir mer gjenklang i den enkeltes handlingsimpulser og følelser. Kvinnene i denne oppgaven har hatt en ulik tilnærming på sin vei mot konvertering, men alle har gjort sine valg i en flerkulturell samfunnskontekst der informasjon har vært tilgjengelig og der de sosiale- og profesjonelle nettverkene kvinnene har vært en del av i sine liv, ikke har vært like homogene som de var før arbeidsinnvandringen skjøt fart på 1960-tallet.

Konverteringsprosessen

Sara: Jo, jeg konverterte da jeg kom hjem fra England. Da var jeg muslim men jeg var ikke muslim. Så jeg skulle konvertere på en samling da som er litt høytidelig da. En slags konverterings samling.

Sara fortalte selv hun følte seg som en muslim når hun kom hjem etter året hun hadde vært utvekslingsstudent i England. Det som manglet var å gjøre konvertere formelt. For å bli anerkjent som muslim må man si den islamske trosbekjennelsen, Shahadah. Denne handlingen utgjør den første av islams fem søyler⁸³.

Den islamske trosbekjennelsen:

*La ilaha illa Allah Muhammad un-Rasol ul-Lah.*⁸⁴

Oversatt til norsk:

*Det er ingen Gud uten Allah, og Muhammad er hans profet*⁸⁵

⁸² Samfunnsveven, "Kulturforskjeller," Hentet 9. januar 2016 fra <https://www.samfunnsveven.no/laering/sosiologi/kulturforskjeller/>

⁸³ Den Islamske Informasjonsforeningen, "Den Islamske trosbekjennelsen," Hentet 7. januar 2016 fra <http://www.islam.no/page1104829609.aspx>

⁸⁴ Den Islamske Informasjonsforeningen, "Den Islamske trosbekjennelsen," Hentet 7. januar 2016 fra <http://www.islam.no/page1104829609.aspx>

Hva betyr så denne setning som er så viktig for alle muslimer? Den er av avgjørende betydning for om du er muslim eller ikke. Dette er fundamentet for islam, og utgangspunktet for hvordan muslimer forstår Allah, livet, universet og menneskene som ledes av Den islamske trosbekjennelsen. Det er i prinsippet kjernebudskapet fra Allah til menneskene. I utvidet forstand begynner dette med Adam og slutter med Muhammed. Hjertet til enhver muslim skal være fullstendig overbevist og gjennomtrengt av den islamske trosbekjennelsen ⁸⁶.

Den første delen av trosbekjennelsen *la ilaha illa Allah* har to uttrykk som betyr fornektelse og bekreftelse. Her er meningen at det skal ikke være noen annen eller andre Guder enn Allah. Allah alene er Gud og det er ingen andre guder enn ham, som skal tilbes.

Muhammed *un-Rasol ul-Lah* er den andre delen av trosbekjennelsen. Her ligger bekreftelse på kjærligheten Allah har til menneskene som kommer til uttrykk og troen på at Muhammed er hans sendebud. Muslimer skal ikke bare tro på Muhammed som Allahs siste sendebud ⁸⁷, men også følge Muhammeds retningslinjer slik de er nedskrevet i Sunnah og Hadith.

Muhammeds retningslinjer gir muslimerne eksempler og fortellinger fra Muhammeds liv til etterlevelse.

Det holder ikke bare for muslimer å si denne setningen. De må forstå og akseptere hele innholdet. Til den islamske trosbekjennelsen finnes det syv betingelser som muslimerne er enige i, men det er også noen som mener det er åtte og ni betingelser.

Det er 1. Å kjenne til og forstå betydningen av trosbekjennelsen, 2. Visshet, 3. Aksept, 4. Overgivelse og etterfølgelse, 5. Oppriktighet, 6. Ren intensjon og ren henledning av vår hengivenhet, 7. Kjærlighet, 8. Å fornekte alle andre guddommer, 9. Å holde fast ved trosbekjennelsen og alt den innebærer inntil døden ⁸⁸.

De fire andre søylene i Islam er: Bønn (*salah*), velferdsskatt (*zakat*), faste (*sawm*) og pilegrimsreisen (*hadjj*). Det er viktig for alle muslimer å følge disse søylenes påbud for å kunne regne seg som rettroende muslimer.

⁸⁵ Den Islamske Informasjonsforeningen, ” Den Islamske trosbekjennelsen,” Hentet 7. januar 2016 fra <http://www.islam.no/page1104829609.aspx>

⁸⁶ Den Islamske Informasjonsforeningen, ” Den Islamske trosbekjennelsen,” Hentet 7. januar 2016 fra <http://www.islam.no/page1104829609.aspx>

⁸⁷ Koranen, Sura al-Ahzad (33):40

⁸⁸ Den Islamske Informasjonsforeningen, ” Den Islamske trosbekjennelsen,” Hentet 7. januar 2016 fra <http://www.islam.no/page1104829609.aspx>

Denne trossetningen er svært sentral for konvertittene når de lærer seg å leve som rettroende muslimer. Det kom frem i samtalen med informantene mine at de så trosbekjennelsen som et fundament for sin tro. Det var viktig for dem at de hadde sagt den høyt i vitners påhør og at de hadde forstått trosbekjennelsens betydning i islam. Alle mine fire informanter mente de i løpet av livet hadde forstått hva trosbekjennelsen krever av muslimer, men de oppgir i varierende grad at de levde etter den i dag. Dette henger sammen med hvilke stadier kvinnene er på i sin religiøse prosess ⁸⁹. Se punkt 2.1

Sara: Moren min og jeg satt og snakket sammen og da fortalte jeg til moren min at jeg ville konvertere. Og det var greit, jeg var blitt 18 år. Det måtte jeg være ellers ville ikke moren min la meg gjøre det.

Sara: Moren min ble med meg til moskeen faktisk.

En ti - tolv damer som var der kanskje. Så sa jeg trosbekjennelsen der da. Mye tårer da, mest gledestårer da.

Sara: Etterpå så gikk vi på et kjøpesenter og da spurte moren min om jeg ville ha et sjal, moren min ville gjerne kjøpe et sjal til meg da. Moren min ville gi meg en gave og jeg tror det er sjeldent at moren vil kjøpe en gave på en måte. Har vært muslim da i fem år hun konverterte i 2010.

Sara har hele tiden gitt uttrykk for at det var viktig for henne hva moren tenkte om hennes konvertering, og at det var ikke tale om at hun fikk aksept hjemmefra for å konvertere før hun ble 18 år. Først da kunne hun bestemme selv. Hun fortalte moren at hun skulle konvertere og at dette skulle skje i en høytidelig konverteringssamling i moskeen. Moren ønsket gjerne å være tilstede og konverteringsseremonien ble en fin opplevelse for Sara. Sara trekker frem at det var litt spesielt at moren var med. Hun bemerker at hun ikke har hørt om andre som har hatt foreldrene sine tilstede under konverteringsseremonien. Moren til Sara ville gjøre noe mer for datteren denne dagen og de gikk for å kjøpe et sjal til henne. Sara følte hun fikk aksept for valget sitt av moren og det var viktig for henne. Hun trengte moren i sitt liv også etter konverteringen.

⁸⁹ Ann Sofie Roald, "Artikkel i Islam and Christian-Muslim Relations, The conversion process in stages," I, *new Muslim in the twenty-first century, Islam and Christian-Muslim Relations*, 23, nr 3, (2012): 347-362.
Doi:10.1080/09596410.2012.676782

Sara har hatt en ”god og enkel” konvertering. Hun har fått aksept fra familie og venner, noe som har gjort konverteringen til en ganske fin opplevelse for henne. Dette har vært en lykkelig konvertering hvor hun ikke har møtt motstand og heller ikke mistet noe i prosessen med konverteringen. Dette kan kanskje sees i sammenheng med når det foregår og hvor. Samfunnet vårt aksepterer at enkelte konverterer til ulike tro- og livssyn⁹⁰. William James ville sagt at Sara befinner seg i en tilstand han kaller ”The once-born”, en tilstand der du ser lyst på livet og har et åpent sinn. Han karakteriserer denne formen for religiøsitet som ”the religion of healthy-mindedness”. Hun klarer å leve i harmoni med seg selv og de rundt seg, inkludert med Gud og det guddommelige⁹¹.

Sara vil jeg plassere i det tredje stadiet til Roalds konverteringsprosess⁹², der du som konvertitt aksepterer at muslimer også er mennesker og ikke overmenneskelige. Hun har innsett at de færreste muslimer klarer å følge alle påbudene i religionen, og at også muslimer må finne balansen mellom religion og egen livssituasjon i det virkelige liv. Hun har skjønnet at islam må tolkes i et nåtids-perspektiv og at man som praktiserende ikke kan følge alle de religiøse reglene slavisk⁹³.

Nora: Med meg så var det ikke sånn at jeg sto foran noen og sa det. Det var over tid og jeg vet ikke eksakt når jeg konverterte fordi jeg visste ikke at man skulle si trosbekjennelsen. Jeg trodde det var fra hjertet og ikke at man skulle si det høyt og sånn.

Dette forklarer jeg mer i det foregående avsnittet om konverteringen til Sara. For å være en god muslim må du forstå og leve etter den islamske trosbekjennelsen, der du ved å fremsi trosbekjennelsen bekrefter din tro på Allah.

Nora og Saras konverteringer ble bevitnet i moskeen. Noras konvertering er gradvis og skjer over tid. Det nye paradigmeskiftet kommer som et resultat av at Nora ikke er en passiv konvertitt men en aktiv konvertitt hvis vi ser det fra i et sosialt tolkningsperspektiv.

Richardson mener at når det blir et nytt paradigmeskift må det nye kjempe mot det gamle for å bli det dominerende paradigmet/livssynet. For Nora så er akkurat det perspektivet

⁹⁰ ”Menneskerettsloven. Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett, (Menneskerettsloven, Del 1, artikkel 9).” (1999).

⁹¹ Danbolt et al., *Religionspsykologi* (Oslo: Gyldendal, 2014), 75

⁹² Ann Sofie Roald, ”Artikkel i Islam and Christian-Muslim Relations, The conversion process in stages,” I, *new Muslim in the twenty-first century, Islam and Christian-Muslim Relations*, 23, nr 3, (2012): 347-362. Doi:10.1080/09596410.2012.676782

⁹³ Ann Sofie Roald, ”Artikkel i Islam and Christian-Muslim Relations, The conversion process in stages,” I, *new Muslim in the twenty-first century, Islam and Christian-Muslim Relations*, 23, nr 3, (2012): 347-362. Doi:10.1080/09596410.2012.676782

Richardson skisser her svært aktuelt. Hun har vokst opp som medlem i en pinsemenighet, la oss kalle dette det gamle paradigmet i Noras kontekst. Med konverteringen til islam blir islam det nye paradigmet ⁹⁴. Hvorvidt det gamle må kjempe mot det nye stemmer nok og som de andre må Nora lære å leve etter de islamske religiøse levereglene.

Noras beskrivelse av sin egen konvertering.

Nora: Men det var litt morsomt en gang fordi jeg var på arabiskkurs sammen med andre kvinner i moskeen i byen. Og da husker jeg, at hun damen/læreren sa du må lære deg trosbekjennelsen. Dette er veldig viktig at du lærer deg. Og neste time så sa jeg den og det satt jo mange rundt meg og da jeg hadde sagt den, så ble alle sånn Mashala, Mashala. Og jeg tenkte wow, var jeg så flink? Jeg skjønnte ikke at det var trosbekjennelsen og syntes det var koselig og sånn. Jeg skjønnte i ettertid at de klappet fordi nå sa jeg trosbekjennelsen. Sånn offisielt da.

Gjennom denne handlingen fornektet hun alle andre guder enn Allah og bekrefter at Allah og bare Allah er hennes gud.

Nora: Jeg har ikke noen dato for når jeg konverterte da. Jeg føler jeg har vært muslim fra jeg var 19,20 år og nå er jeg 31. Så det er 11,12 år.

Nora vil jeg plassere i det første stadiet forelskelsen og det andre stadiet skuffelsen, ihenhold til Roalds konverteringsprosess ⁹⁵. Konvertitter beskrives gjerne som nidkjære og er ofte «mer muslimske» enn dem som er født inn i religionen. Mange konvertitter blir skuffet, ikke av islam, men over muslimene. Det religiøse fellesskapet (muslimene) levde ikke opp til det idealet som konvertittene hadde lest om i sine studier av hvordan man er en god muslim. Etter fasen med skuffelse blir det enten et brudd med eller en dypere kjærlighet til religionen, fordi de som velger å bli modne i sin religiøse forståelse og konvertitten vokser med kjærligheten ⁹⁶.

⁹⁴ Danbolt et al., *Religionspsykologi* (Oslo: Gyldendal, 2014), 243

⁹⁵ Ann Sofie Roald, "Artikkel i Islam and Christian-Muslim Relations, The conversion process in stages," I, *new Muslim in the twenty-first century, Islam and Christian-Muslim Relations*, 23, nr 3, (2012): 347-362. Doi:10.1080/09596410.2012.676782

⁹⁶ Ann Sofie Roald, "Artikkel i Islam and Christian-Muslim Relations, The conversion process in stages," I, *new Muslim in the twenty-first century, Islam and Christian-Muslim Relations*, 23, nr 3, (2012): 347-362. Doi:10.1080/09596410.2012.676782

Ruth: Mannen min og jeg bodde i .., Yngste var baby, jeg hadde et snev av fødselshormoner. Ikke langt mellom himmel og jord. Mitt eldste barn fikk en kyllingbit i halsen. Jeg klarte å få den opp. Men vet ikke hvordan jeg klarte å redde han. At det var hjelp fra oven er jeg overbevist om. Jeg husker ikke helt hva som gjorde det så spesielt. Det var det som var den utløsende faktoren for konverteringen.

Mange konvertitter mener det tar lang tid å konvertere og det er ikke noe som gjøres over natten. Men i enkelte tilfeller kan det også skje raskt, jf. Paulus' omvendelse til kristendommen, ref. punkt 3.1 i oppgaven. I Ruths tilfelle var det en plutselig og livstruende hendelse som var den utløsende faktoren. Det er i denne konteksten at hun bestemte seg for å bli en troende muslim. Hun framsier den islamske trosbekjennelsen foran ektemannen og hans bror. Hun gikk frem og tilbake mellom miljøene. Her ser vi igjen Richardsons teori om paradigmeskifter. Det nye paradigmet domineres fortsatt av det gamle også hos Ruth. Hun klarer ikke helt å skifte fullstendig til det nye paradigmet, til tross for at hennes konvertering kommer spontant. Hun bytter mellom det muslimske miljøet og det ikke-muslimske miljøet.

Ruth: Jeg har i dag brutt med konverteringen, syntes det ble for mye dobbelthet.

Det var med utgangspunkt i følelsen av dobbelthet at hun valgte å bryte konverteringen. Det er viktig for henne å formidle at dette er ikke det samme som å bryte med islam. Hun er allikevel det som kalles frafallen (apostasi: gresk) i islam, men det er viktig å presisere at å være frafallen i akkurat denne religiøse konteksten ikke det samme som at hun har forkastet islam. Koranen sier ikke noe om straff for frafall (apostasi), men majoriteten blant de islamske lærde mener at frafall skal straffes med døden eller fengsel inntil eventuelt omvendelse (tilbake til islam igjen). Dette har sin bakgrunn i Sunnah og Hadith som er samlinger av liknelser og skrifter muslimene mener Muhammed har etterlatt seg til muslimene ⁹⁷.

I Norge har befolkningen, i henhold til Menneskerettsloven, lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett, del 1, artikkel 9 ⁹⁸. Holdningene som forfektes i Sunnah og Hadith er derfor svært problematiske sett i den norske demokratiske samfunnskonteksten. Det er kanskje derfor Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke og

⁹⁷ Stig Magne Heitmann, "Farlig å konvertere i Norge," Hentet 6. Januar 2016 fra <https://www.opendørs.no/nyheter/newsoverview/2012/Juni/1575256/>

⁹⁸ "Menneskerettsloven. Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett, (Menneskerettsloven, Del 1, artikkel 9)." (1999).

Islamsk Råd Norge har kommet med en felles uttalelse der det står: Vi tar avstand fra og ønsker å motvirke vold, diskriminering og trakassering som følge av at mennesker ønsker å konvertere eller har konvertert fra en religion til en annen, enten det skjer i Norge eller i utlandet ⁹⁹.

Ruth vil jeg si befinner seg i det fjerde stadiet til Ann Sofie Roald ¹⁰⁰. Hun har valgt å bryte med sin konvertering. Det er ikke uvanlig, sier Roald, fordi overgangen er så stor for enkelte at de velger å bryte med islam ¹⁰¹. Ruth valgte først å fjerne seg fra det muslimske miljøet for så å fjerne seg fra religionen.

Berit er den eldste av informantene mine. Hun har vært muslim i 20 år. Hun mener det tar lang tid å bli en god muslim. For henne har det ikke skjedd over natten. Vi må merke oss at Berit selv sier at hun har revertert til islam ikke konvertert. Hvorfor dette er viktig kommer jeg tilbake til.

Berit: Det å revertere til islam tar ikke uker, men flere år. Jeg vil anslå 5-6 år.

Først og fremst tar det tid å bestemme seg for å gå inn i det nye og søke informasjon.

Berit mener det er mye som skal læres og det er en del ting som må avlæres. Den klassiske kampen som finner sted ved et paradigmeskifte, jf. Richardson.

Berit: Dernest er det endel som skal avlæres: Slutte å spise svin og stå i dette å ikke spise svin og vanlig kjøtt, evt. vin, slutte å bade eller å kle seg i korte og lette klær (hvilket betyr at man etterhvert naturlig nok ikke blir invitert) i selskaper, fester, grillparty mm), slutte å være sammen med menn man ikke er i familie med alene, slutte å feire jul og i prinsippet bursdager, legge Quran høyest i hylla, ikke ha pyntefigurer eller bilder av religiøse personer, altså forholde seg praktisk til religionen i stort og smått.

Dette er helt klart i tråd med Den islamske trosbekjennelsen og de andre søylene som ligger til grunn for å være en god muslim.

⁹⁹ Stig Magne Heitmann, "Farlig å konvertere i Norge," Hentet 6. Januar 2016 fra <https://www.opendoors.no/nyheter/newsoverview/2012/Juni/1575256/>

¹⁰⁰ Ann Sofie Roald, "Artikkel i Islam and Christian-Muslim Relations, The conversion process in stages," I, *new Muslim in the twenty-first century, Islam and Christian-Muslim Relations*, 23, nr 3, (2012): 347-362. Doi:10.1080/09596410.2012.676782

¹⁰¹ Ann Sofie Roald, "Artikkel i Islam and Christian-Muslim Relations, The conversion process in stages," I, *new Muslim in the twenty-first century, Islam and Christian-Muslim Relations*, 23, nr 3, (2012): 347-362. Doi:10.1080/09596410.2012.676782

Berit: Så er det endel ting man må begynne med: Be til tiden, faste, legge av penger til almisse, ha rett hjertelag, og få informasjon om religionen, rense seg før bønner og etter seksuelt samvær, finne egnede klær, kjøpe bønneteppe, lære å be på arabisk finne ut hvordan man feirer eid, alle de små og store tingene.

Berit synes det å følge disse fem søylene i livet er vanskelig. Hun setter det i sammenheng med at muslimene er en minoritetsgruppe i Norge. Det er lettere å følge levereglene hvis man bor i et land hvor de fleste er praktiserende muslimer. Dette er i harmoni med Laviks teorier om at det er lettere å leve i et samfunn der du blir godtatt enn ett der du ikke blir godtatt ¹⁰². Berit vil jeg plassere i stadiet to i Roalds konverteringsprosess der det dreier seg om å oppleve religionen som litt skuffende ¹⁰³. Slik jeg har vært inne på tidligere mener Roald med dette at mange muslimer opplever det som vanskelig å leve etter alle reglene i religionen, både det religiøse i dagliglivet (og da kanskje særlig de religiøse matreglene ¹⁰⁴).

Tre av informantene nærmer seg islam over tid, mens den ene informanten konverterer spontant. Ingen av mine informanter har konvertert som et direkte resultat av at de har inngått ekteskap med en muslimsk mann, men mener de selv har tatt dette valget. Vogt sier i artikkelen jeg har sitert i punkt 3.4 at det tradisjonelt har vært mange som har konvertert som følge av ekteskap, men at vi i dag ser vi at "kamerat-konvertering" blir mer vanlig. Dagens konvertitter er påvirket av de muslimske vennene sine ¹⁰⁵. Hadde jeg bare valgt unge konvertitter fra samme område ville kanskje konverteringsårsakene vært likere enn det jeg kan påvise hos mine intervjuobjekter. Jeg har prøvd å se på feltet i et litt videre perspektiv og datagrunnlaget mitt er et resultat av samtaler med kvinner som representerer både en geografisk og en aldersmessig spredning.

¹⁰² N. J. Lavik, "Psykiatriske synspunkter på "livsritualer"- med særlig henblikk på ungdomsårene," *Kirke og Kultur* nr.1 (1977)

¹⁰³ Ann Sofie Roald, "Artikkel i Islam and Christian-Muslim Relations, The conversion process in stages," I, *new Muslim in the twenty-first century, Islam and Christian-Muslim Relations*, 23, nr 3, (2012): 347-362. Doi:10.1080/09596410.2012.676782

¹⁰⁴ Ann Sofie Roald, "Artikkel i Islam and Christian-Muslim Relations, The conversion process in stages," I, *new Muslim in the twenty-first century, Islam and Christian-Muslim Relations*, 23, nr 3, (2012): 347-362. Doi:10.1080/09596410.2012.676782

¹⁰⁵ NTB, "Flere nordmenn konverterer til Islam," *Nettavisen*, 08.06.2015, <http://www.nettavisen.no/nyheter/flere-nordmenn-konverterer-til-islam/3422796512.html>

Vi har sett en utvikling i det norske samfunnet. Vi har i dag et flerkulturelt samfunn, men ikke alle som lever i dag er vokst opp med denne konteksten, som jeg har vært inne på i beskrivelsen av livshistoriene til mine intervjuobjekter. Folk vil bli møtt av ulike tro/livssynsretninger i hverdagen, skole og jobb.

Tanker om fremtiden

Her har jeg tatt for meg kvinnes liv etter konverteringen og fremtidsperspektivet deres. Kvinnene ser på fremtiden med utgangspunkt i sine egne liv. Kvinnene har ulik tilnærming til sin egen religiøse praksis og de muslimske leverelegenes plass i hverdagslivet. En av konvertittene jeg har snakket med har et helt annet perspektiv enn de andre. Hun har valgt å ikke leve som muslim. En av de andre kvinnene er i en fase av livet der hun etablerer sin egen familie i kombinasjon med at hun også er student. De to eldste informantene mine er veletablerte og kan styre sin egen religiøse praksis uten å ta hensyn til andre enn seg selv. Disse to har kanskje en hverdag som gjør det mindre utfordrende å forholde seg til de strenge muslimske leverelegene. I et samfunn hvor muslimene er i en minoritetsgruppe vil man av og til støte på konflikter både i hverdagen og arbeid ¹⁰⁶, noe de fleste av mine informanter har påpekt at de på et eller annet stadium på sin religiøse reise har opplevd.

Sara: Jeg ønsker meg flere barn og å oppdra de muslimsk også tenker jeg at de skal ha kontakt med den norske siden også. At de blir norsk-muslimer.

Det å oppdra barna i den muslimsk tro og tradisjon kan kanskje by på problemer. Det er ikke tilrettelagt for dette overalt i Norge, for eksempel i det at det kanskje ikke finnes moskeer der folk bor. Vi ser at mange muslimer har valgt å ta til seg en del av de norske tradisjonene, men selvfølgelig uten å legge religiøs betydning i sin feiring av høytidene. Det er flere grunner til det. Hovedgrunnen er kanskje at det i forbindelse med norske høytider gjerne er fri fra arbeid og skole. Slike høytidsdager er da mer tilrettelagt for sammenkomster med familie og venner. En annen grunn er barnehage og skole har en tradisjon for å markere høytider og festdager. Dersom foreldrene ikke tar del i de norske tradisjonen kan barna oppleve seg ekskludert fra sitt (barne)felleskap ¹⁰⁷.

¹⁰⁶ Danbolt et al., *Religionspsykologi* (Oslo: Gyldendal, 2014), 243

¹⁰⁷ Thomas Nordahl, ”Faktisk inklusjon i skolen” *StatpedMagasinet* nr.2 (2015)

<http://www.statped.no/Laringsressurs/Laringsressurser-pa-tvers-av-fag/StatpedMagasinet/StatpedMagasinet-2-2015/Inkludering/Faktisk-inklusion-i-skolen/>

Sara: Jeg kunne tenke meg å starte egen praksis. Det hadde vært litt interessant. Fordi jeg har mange venner som går til psykolog som føler de ikke blir helt forstått. I forhold de religiøse spørsmål da de blir ikke forstått da. Det finnes ikke muslimske psykologer i Norge, tror jeg. Jeg har sett på nettet at det er flere som søker etter en muslimsk psykolog og jeg har ikke sett noen som svarer at det finnes da.

Det vites at muslimer benytter seg mindre av psykiske helsetjenester enn ikke-muslimer viser en studie som er gjort i 2012¹⁰⁸. En studie fra 2009 om psykologer er at de er minst troende av de ulike profesjonsgruppene¹⁰⁹ i Norge. I samme studie sier psykologistudentene at det er lite/eller ingen ting om religiøsitet og tro i studiet, men det finnes helt klart muslimske psykologer. Vitenskapsteoriene, også psykologien, har utviklet seg i alle deler av verden. De vestlige teoretikerne har tradisjonelt tatt utgangspunkt i sin egen kulturelle og religiøse kontekst. Hvis vi ser til Tyrkia, som er nærliggende til Europa men i brytningssonen mot den muslimske del av verden, finner vi at i byen Ottoman. Så langt som tilbake som for 600 år siden, har de drevet med musikkterapi, ergoterapi, lyden av vann og synet av vakre blomster¹¹⁰ som terapeutisk behandling for psykiske lidelser.

Vi kan se av teori og metode som brukes i psykologien i vesten i dag at metodikken bærer preg av å gi en ensidig vestlig forståelse av feltet. For at den psykologiske praksisen skal gjelde for alle etniske grupper er det i dag to muligheter som er åpne utøverne av denne profesjonen, en er å gjøre praksisen religionsnøytral eller to, man kan tilpasse sin praksis til de ulike religiøse og etniske gruppene. Dette er det få som tilkjenne gir i Norge i dag¹¹¹

Sara: Jeg er glad mamma ser at alle de tingene hun var redd for ikke er et tema i vår familie. Jeg har venninner som ikke har vært så heldige da.

Aksepten fra mor har vært viktig for Sara og det har hun klart gjennom å være åpen om sin konvertering.

Nora: At mannen min og jeg kan oppdra barna riktig fordi det er så mye rart. Ønsker at barna mine skal ha hjertet på rette stedet. At de skal klare seg i denne verden, siden det er så

¹⁰⁸ Silje Endresen Reme, Lene Berggraf, Norman Anderssen & Tom Backer Johnsen, "Er religion neglisjert i psykologutdanningen?" *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* 46, nr. 9 (2009), 837-842

¹⁰⁹ Arne Repål og Solfrid Raknes, "Islamifisering av psykoterapi," *Tidsskrift for norsk psykologforening* 52, nr. 2 (2015), http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=436727&a=3

¹¹⁰ Arne Repål og Solfrid Raknes, "Islamifisering av psykoterapi," *Tidsskrift for norsk psykologforening* 52, nr. 2 (2015), http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=436727&a=3

¹¹¹ Arne Repål og Solfrid Raknes, "Islamifisering av psykoterapi," *Tidsskrift for norsk psykologforening* 52, nr. 2 (2015), http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=436727&a=3

mye dårlig ting. Spill, jeg er veldig anti spill, prøver å gjøre noe hyggelige hjemme. Vi har ikke tv hjemme.

Nora er opptatt av de dype religiøse verdiene og ønsker å videreformidle dette til barna sine.

Nora: Folk er ikke dype i dag de er veldig materialistisk. Verden har blitt sånn kald og jeg synes det er viktig å jobbe med hjertet. Jeg orket ikke mer og ønsket ikke å jobbe mer.

Nora fikk vanskeligheter med å fortsette å jobbe etter konverteringen og valgte etter en tid å bli hjemmeværende mor.

Nora: Jeg ønsker å jobbe med mat, blant annet rawfood for å gi sjelen vår riktig mat. Mat er medisin, det står i koranen, også i bibelen.

Dette sitatet vil jeg si støtter min oppfatning av Noras plassering i konverteringsprosessen ¹¹².

Berit: Jeg tror det blir lettere å praktisere mer når jeg blir pensjonist. Lettere å be til tiden, lettere å faste og gjøre almisser, mer tid til å lese og be.

Berit ser på de religiøse levereglene som vanskelig å få til å fungere i hverdagen. Dette igjen ved at hun bor i Norge hvor muslimer er en minoritetsgruppe og at muslimenes religiøse leveregler ikke er så enkle å tilrettelegge for i hverdagen i det norske samfunn.

Ruth: Vet ikke, tiden får vise, jeg er fornøyd i dag. Leve slik jeg har gjort siden mannen min døde. Har brutt med konverteringen, syntest det ble for mye dobbelhet. Ordentlig moralsk, som om en var kristen eller katolikk.

Ruth har som sagt flyttet til sitt hjemsted og valgt å ikke ha så mye kontakt med det muslimske miljøet der. Men det er vanskelig for henne å fjerne seg helt da hun har to barn som er muslimer.

Kvinnene har møtt på noen utfordringer i livet etter konverteringen. Det er til tider svært vanskelig å utøve de islamske religiøse levereglene. En ting kvinnene har felles er at de omgir seg med islam i hverdagen i en eller annen form. Sara, Nora og Berit er alle opptatt av islam i sitt arbeid, studiet og når det gjelder maten de spiser. De ønsker å gjøre en forskjell i livet for muslimer. Sara vil hjelpe andre muslimer gjennom sin praksis i psykologien. Nora vil gi mennesker riktig ernæring og henviser til Koranen når hun snakker om mat som medisin.

¹¹² Ann Sofie Roald, "Artikkel i Islam and Christian-Muslim Relations, The conversion process in stages," I, *new Muslim in the twenty-first century, Islam and Christian-Muslim Relations*, 23, nr 3, (2012): 347-362.
Doi:10.1080/09596410.2012.676782

Berit jobber med flyktninger og er opptatt av å vise respekt for mennesker fra ulike etniske og religiøse grupper. Ruth har Islam med seg hver dag som sier, men har et personlig forhold til religionen sin i hverdagen. Det føles som jeg er på sikker grunn når jeg sier at islam spiller en sentral rolle i alle disse kvinnenes liv.

Forholdet til familien før konvertering og slik det er i dag

I dette avsnittet prøver jeg å belyse kvinnenes relasjoner til familien før og etter konverteringen.

Sara: Jeg har et veldig nært forhold til moren min og lillebroren min.

Jeg har veldig god kontakt med familien min selv om jeg konverterte. Jeg tror det har på en måte hvordan jeg har gått frem det at jeg ønsket å bli muslim og sånn.

For Sara har det ikke endret seg stort annet enn at hun ikke står for de norske religiøse ritualer, men utøver nå de islamske religiøse levereglene isteden.

Nora: Ganske bra forhold til søster i dag. Vi får ikke møttes så ofte som vi vil, vi bor bare ti minutter fra hverandre. I dag har jeg et bra forhold til moren min og faren min.

Nora har hatt et mer brokete forhold til familien. Hun setter dette i forbindelse med konverteringen. Etter at det nå har gått noen år og ting har roet seg så har hun fått tilbake noe av kontakten med familien.

Berit: Har kontakt med far det er ikke så ofte vi sees på grunn av min mor ikke tolererer meg overhodet (hun har aldri likt meg). Jeg har ingen kontakt med min mor og heller ikke mine søsken som tok mors side. At jeg ble muslim for 20 år siden ble dråpen for søsknene mine.

Berit har hatt den største endringen i forhold til familien. Hun har i dag bare kontakt med far og det er ikke ofte de sees. Berit har opplevd det i to omganger, først ved skilmissen fra første ektemann og igjen ved konvertering til islam.

Berit: Konverteringen medfører nesten alltid med at man mister venner, familie og blir kanskje til og med sett på som en "forræder" - At man går til "fienden" altså muslimene.

Berit har selv mistet venner som et resultat av sitt valg om å konvertere. Ved at hun har gått over til "fienden", som hun uttrykker det selv. Hun bemerker at det er trist at slike ting skjer i dagens Norge hvor vi fremstiller oss som et flerkulturelt samfunn.

Ruth: Bra, har vært på besøk hos moren min i dag. Far min lever ikke lenger.

Ruth har alltid hatt et greit forhold til moren, særlig etter at moren aksepterte hennes valg av ektemann. At faren ikke lever i dag, gjør det kanskje også lettere å ha et godt forhold til mor nå.

For tre av kvinnene har ting ikke endret seg stort og de har en god/grei relasjon til familien sin etter konverteringen, men dette gjelder ikke alle som konverterer. Min informant Berit har ikke kontakt med familie og venner etter konverteringen.

7.0 Avslutning

Konvertering: - hva gjør dette med mennesket og hvordan blir virkeligheten farget av prosessen etter en konvertering? Et begrep jeg ble gjort oppmerksom på i løpet av intervjuene var revertitter. For meg var dette nytt. Konvertitten ser seg ikke som en som har konvertert, men mer som en som har gått tilbake til en tro de burde hatt hele tiden, naturtilstanden. I følge islam er vi alle født muslimer og det er i denne konteksten enkelte velger å bruke begrepet revertitt om seg selv. De har kommet tilbake til det som er ”den medfødte religionen”, altså sin egentlige og rette religion. Som den ene informanten sier, ”jeg snakker ikke så mye med familien om islam, bare sånn her og der, fordi jeg bryr meg om mennesker. Slik at alle får veiledning til islam”.

De to andre kaller seg konvertitter. De to kvinnene som kaller seg konvertitter sa de ikke ville bruke ordet revertitt om seg selv fordi det var et negativt ladet ord, som i enkelte muslimske miljøer ikke blir godt mottatt. Hvorfor det er slik har jeg ikke klart å finne noe svar på, men er kanskje noe som kunne vært gjenstand for videre forskning.

Jeg har ikke klart å komme frem til noe entydig svar på hvorfor norske etniske kvinner konverterer. Til det er årsakssammenhengen mine intervjuobjekter skisserer i sine samtaler med meg, for forskjellige. Hver kvinne har sin unike historie og har basert sine valg på sine egne erfaringer. Det jeg derimot føler denne forskningserfaringen har lært meg noe om er islam og hvem er disse menneskene som kaller seg muslimer. Jeg har også fått en anelse om at vi trenger større forståelse og innsikt i hva denne religionen står for i samfunnet vårt for at vi skal klare å møte hverandre med forståelse og respekt. I dag er det mange av de mer

radikale grupperingene innen islam som får lov til å forme bildet av hvem og hva en muslim er i majoritetssamfunnet. Disse kvinnene har lært meg at islam ikke bare er Mullah Krekar eller andre religiøse ekstremister vi kjenner fra media. Islam favner muslimer av alle etnisiteter og er en religion med stor bredde i forhold til sine tilhengers mangfoldige kulturelle bakgrunner. Muslimer er ikke bare menn, de er også kvinner og barn som lever med oss og rundt oss i samfunnet vårt.

Oppgaven har belyst mange sider av problemstillingen min og det er ikke bare en grunn til at kvinner konverterer. Det er flere sider og det har jeg forsøkt å frem i oppgaven. Har vist forskjellige teorier i analysedelen om hvorfor kvinnene har gjort sine valg i livet. Med tanke på underspørsmålene jeg stilte til intervjuobjektene har det ikke her heller kommet noe klart svar. Kvinnene har hatt ulik oppvekst og miljøer de vokste opp i. Forholdet til familien har også vært ganske forskjellige, men tre av fire har et godt forhold til sine familier etter konverteringen. Kvinnenes religiøse ståsted var ulike de også, men en ting som kommer frem av disse intervjuene er at kvinnene har enten søkt etter troen eller de har vært åpne for det nye. Kvinnene har vært eksponert for islam i mange arenaer som igjen har gjort de kjent med menneskene og miljøet.

Vi kan se en endring i de som konverterer, noe av de samme funnene til Ann Sofie Roald og Kari Vogt. Det er flere som konverterer ved det vi kaller ”kameratkonvertering”. Hypotesen min var om «kameratkonvertering» stemmer? Ja det viser informantene mine gjennom sine fortellinger om hvor de møter islam.

Svarene i oppgaven ga ikke et presist bilde men det har belyst noen poenger om hvorfor etnisk norske kvinner konverterer.

8.0 Etterord

Oppgaven har vært spennende å jobbe med, den har gitt meg ny kunnskap og innsikt i tema jeg har tatt for meg. Jeg er så takknemlig for kvinnene som lot meg intervju dem. Det har vært en glede å møte disse kvinnene og få ta del i deres tanker og liv.

Jeg forstår hvorfor noen sammenligner det å skrive en masteroppgave med et svangerskap, det er mye som skal gjøres klart før en fødsel. Det har vært en lang vei og den har ikke gått rett, men tatt noen avstikkere her og der.

Hvis jeg skulle gjort dette igjen ville jeg nok gjort det litt annerledes, men sånn er det det er alltid noe å rette på.

Det er en del ting som kunne gjort annerledes og jeg har funnet mye litteratur som kunne blitt brukt. Men av ulike grunner er de ikke tatt med og brukt i denne oppgaven.

Hvorfor jeg ikke valgte å fortsette med den første litteraturen. Ulikhetene i England og Norge, Norge har lenge vært en homogen kultur, mens England med sin imperialistiske historie har ganske andre rammeforutsetninger for å fortolke islam. Hvor kulturen har vært annerledes i form av to ulike trosretninger, lutherske og anglikanske. Og at England har vært en kolonimakt med utstrakt utveksling av mennesker, og med det religioner og kulturer, mellom de ulike koloniene og De Britiske øyene, hvor kulturene har gått opp i hverandre, blitt utvannet og religiøse aspekter har blitt slipt mot majoritetssamfunnets krav til et minste felles multiplum.

Kvinnesyntet i England var kanskje annerledes enn kvinnesyntet i Norge, men fra midten av 1800-tallet har kvinner hatt stemmerettsforeninger og likestilling og like rettigheter vært tidlig ute i forhold til Norge.

Dette sier noe om Norge som samfunn. Jeg har omtalt dette litt i oppgaven, det homogene samfunnet som Norge har vært frem til noen tiår tilbake i tid. Nå er Norge et flerkulturelt samfunn med mange ulike etniske grupperinger.

Dette er mulighet for å bli en ny oppgave. Det er spennende vinkling på tema Norge og England forskjeller i kvinners konvertering. Men det får noen andre skrive.

Har jeg fått frem det jeg ville med oppgaven? Ja, helt klart

9.0 Referanseliste

Avhandlinger

Ambreen Pervez, "Fra majoritet til minoritet. En analyse av norske kvinner som konverterer seg over til islam og deres opplevelse av islamofobi." Mastergradsavhandling, A. Pervez, 2010.

Frode Kinserdal, "Den maskuline konversjonsfortellingen: En studie av unge norske menn som har konvertert til islam." F. Kinserdal, 2010.

Annechen Bugge, "Produksjon av kvalitative data - noen metodologiske refleksjoner." Doktorgradsavhandling, Universitetet i Oslo, 1999

Blogg

Ann Sofie Roald, PluRel, *en blogg om religion og samfunn (Blogg)*, 2012

Bok

Lucy Bushill-Matthews, *Welcome to Islam, a converts tale*. London: Continuum International Publishing Group, 2008.

Lars Johan Danbolt , Leif Gunnar Engedal, Hans Stifoss-Hanssen, Knut Hestad og Lars Lien. *Religionspsykologi*. Oslo: Gyldendal, 2014

T Driver, *Liberating Rites, Understanding the Transformative Power of Ritual*. Boulder: Westview Press, 1998.

R. L Grimes, *Beginnings in ritual studies*. Columbia, S.C: University of South Carolina Press, 1995.

Mahmona Khan, *Tilbakeblikk*. Oslo: Pax, 2009.

Steinar Kvale og Svend Brinkmann, *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal, 2009 2.utgave.

Pedersen, L, *Livshistorieforskning og kvalitative interview*. Viborg: Forlaget PUC, 2007.

Jonathan A. Smith, Paul Flowers og Michael Larkin. *Interpretative Phenomenological Analysis Theory, Method and research* (London: Sage Publications Ltd, 2009.

Rosemary Sookhdeo, *Why Christian Women convert to Islam*. USA: Isaac Publishing, 2007.

Kari Vogt, *Islam på norsk-Moskeer og organisasjoner i Norge*. Oslo: Cappelen Damm Gyldendal 2008, utgave 2.

E-bok

Buse Sinlak, *American Public Opinion Regarding Islam Befire and After 9/11*. Oslo: Academia, 2016.

http://www.academia.edu/10103174/American_Public_Opinion_Regarding_Islam_Before_and_After_9_11

Elektronisk artikkel

Roald, Ann Sofie, ”Artikkel i Islam and Christian-Muslim Relations, The conversion process in stages,” I, *new Muslim in the twenty-first century, Islam and Christian-Muslim Relations*, 23, nr 3, (2012): 347-362.

Doi:10.1080/09596410.2012.676782

Werner, Yvonne Marie, “Catholic mission and conversion in Scandinavia: some reflections on religion, modernisation, and identity construction,” *Scandinavian Journal of History* nr. 35 (2010): 65-85.

Lavik, N. J, ”Psykiatriske synspunkter på ”livsritualer”- med særlig henblikk på ungdomsårene,” *Kirke og Kultur* nr.1 (1977)

Reme, Silje Endresen, Berggraf, Lene, Anderssen, Norman & Johnsen, Tom Backer, ”Er religion neglisjert i psykologutdanningen?” *Tidsskrift for Norsk Psykologiforening* 46, nr. 9 (2009), 837-842

Repål, Arne og Raknes, Solfrid, ”Islamifisering av psykoterapi,” *Tidsskrift for norsk psykologforening* 52, nr. 2 (2015),

http://www.psykologtidsskriftet.no/index.php?seks_id=436727&a=3

Nettside

Gursli-Berg, Gunhild og Myhre, Jan Eivind, ”Norsk innvandringshistorie”, I *Store Norske Leksikon*, sist endret 17. november 2015, https://snl.no/Norsk_innvandringshistorie

Lomheim, Sylfest, ”Svar fra Språkrådet til Likestillings- og diskrimineringsombudet,” Hentet 6.januar 2016 fra <http://www.sprakradet.no/Vi-og-vart/hva-skjer/Aktuelt/2006/Likestillingsombudet/Svar/>

Kristiansen, Nina, ”Hvor mange muslimer er det i Norge?” Hentet 6.januar 2016 fra <http://forskning.no/meninger/leder/2013/02/hvor-mange-muslimer-er-det-i-norge>

Torset, Nina Selbo, Stokke, Olga og Slettholm, Andreas ”Muslimhat florerer på nett: Kom dere ut av Norge,” *Aftenposten*, 09.08.2015.

<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Muslimhat-florerer-pa-nett-Kom-dere-ut-av-Norge-8116344.html>

Den Islamske Informasjonsforeningen, ”Aktuelt” Hentet 7. januar 2016 fra

<http://www.islam.no/default.aspx>

Samfunnsveven, ”Kulturforskjeller,” Hentet 9. Januar 2016 fra <https://www.samfunnsveven.no/laering/sosiologi/kulturforskjeller/>

Den Islamske Informasjonsforeningen, ” Den Islamske trosbekjennelsen,” Hentet 7. januar 2016 fra <http://www.islam.no/page1104829609.aspx>

Heitmann, Stig Magne, ”Farlig å konvertere i Norge,” Hentet 6. Januar 2016 fra <https://www.opendoors.no/nyheter/newsoverview/2012/Juni/1575256/>

Nordahl, Thomas, ” Faktisk inklusjon i skolen” *StatpedMagasinet* nr.2 (2015)
<http://www.statped.no/Laringsressurs/Laringsressurser-pa-tvers-av-fag/StatpedMagasinet/StatpedMagasinet-2-2015/Inkludering/Faktisk-inklusion-i-skolen/>

Avisartikkel hentet fra internett (nettavis)

NTB, ”Flere nordmenn konverterer til Islam,” *Nettavisen*, 08.06.2015,
<http://www.nettavisen.no/nyheter/flere-nordmenn-konverterer-til-islam/3422796512.html>

Sommerseth, Eirin Hegdal, ”Islamsk konvertittskole åpnet,” *Vårt land*, 05.03.2010,
<http://www.vl.no/islamsk-konvertittskole-åpnet-1.62403#>

Lover og forskrifter

”Menneskerettsloven. Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett. (Menneskerettsloven)” (1999)

Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguiden.

Vedlegg 2: Godkjenning av intervjuguiden til masteroppgaven.

Vedlegg 3: Informasjonsskrivet til informantene.

Intervjuguiden.

Bakgrunn

Navn:

Alder:

Sivilstatus:

Barn:

Jobb/student:

Hvor bor du?

Snakker og leser du arabisk?

Klesstil:

Familien

Hvor vokste du opp? Hvem bodde du med? Lever foreldrene dine i dag?

Har du søsken? Hvor mange?

Har du kontakt med familie og venner i dag? Har forholdet endret seg til familie og venner etter konverteringen?

Konverteringen

Når konverterte du? Og hvor gjorde du det? Hvor gammel var du når du konverterte?

Hvem var tilstede? Og hvorfor akkurat de? Hva sa dine nærmeste når du bestemte deg for å konvertere til islam?

Livet etter konverteringen

Har livet blitt annerledes etter konverteringen? På hvilken måte? Positive og negative tilbakemeldinger. Hvordan er ditt forhold til andre muslimer i dag?

Ber du fem ganger om dagen? Har du vært på pilegrimsreise til Mekka? Følger du de fem søylene? Tenker du fortsatt i dag at du gjorde det riktige valget? Hva tenker du om fremtiden? Hvor er du om ti år?

Vedlegg 1

Harald Hårfages gate 2
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr: 985 321 884

Lars Åsmund Laird Iversen
Det teologiske menighetsfakultet
Postboks 5144 Majorstua
0302 OSLO

Vår dato: 10.08.2015

Vår ref: 43997 / 3 / LMR

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 06.07.2015. Meldingen gjelder prosjektet:

43997	<i>Forskning på norske konvertitter. Intervju av etnisk norske kvinner som har konvertert til Islam, totalt 4 stykker.</i>
Behandlingsansvarlig	<i>Det teologiske menighetsfakultet, ved institusjonens øverste leder</i>
Daglig ansvarlig	<i>Lars Åsmund Laird Iversen</i>
Student	<i>Rikke Danielsen</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 15.05.2016, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Bjørn Henriksen

Linn-Merethe Rød

Kontaktperson: Linn-Merethe Rød tlf: 55 58 89 11
Vedlegg: Prosjektvurdering
Kopi: Rikke Danielsen, Pasopveien 22, 1279 OSLO

Avdelingskontorer / District Offices

OSLO: NSD Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11 nsd@nio.no
TRONDHEIM: NSD Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07 kyrie.svarva@svt.ntnu.no
TROMSØ: NSD SVU, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@svu.uit.no

Personvernombudet for forskning

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 43997

Formålet er å se på hvorfor etnisk norske kvinner konverterer til Islam.

Ifølge prosjektmeldingen skal utvalget informeres muntlig om prosjektet og samtykke til deltakelse. Informasjonsskrivet som er lagt ved meldeskjemaet er godt utformet.

Personvernombudet legger til grunn at forsker etterfølger Det teologiske menighetsfakultet sine interne rutiner for datasikkerhet. Dersom personopplysninger skal lagres på privat pc, bør opplysningene krypteres tilstrekkelig.

Forventet prosjektslutt er 15.05.2016. Ifølge prosjektmeldingen skal innsamlede opplysninger da anonymiseres.

Anonymisering innebærer å bearbeide datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes.

Det gjøres ved å:

- slette direkte personopplysninger (som navn/koblingsnøkkel)
- slette/omskrive indirekte personopplysninger (identifiserende sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. bosted/arbeidssted, alder og kjønn)
- slette digitale lyd-/bilde- og videoopptak

Vedlegg 2

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

Masteroppgave: Hvorfor etnisk norske kvinner konverterer til Islam?

Bakgrunn og formål

Det er en masteroppgave ved Det teologiske menighetsfakultet.
Problemstillingen er: Hvorfor etnisk norske kvinner konverterer til Islam.
Personene er valgt ut fordi de er konvertitter.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Det vil være et personlig intervju.

Det vil bli brukt lydopptak og notater tatt under intervjuet.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det vil være kun meg selv og veileder som vil kunne lese notatene. Lydopptaket vil det kun være studenten som vil høre på.

Personene vil ikke kunne identifiseres gjennom oppgaven

Prosjektet skal etter planen avsluttes senest 15.5.2016

Etter den er levert inn vil data bli slettet

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert. Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med Rikke Danielsen, tlf 90585137. Veileder Lars Laird Iversen tlf. 22590652

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

Vedlegg 3

